

PELTOKASVISTRATEGIA 2020 - 2040

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	2
1.1	strategian tavoite	2
1.2	Missio, arvot ja visio	3
1.3	Toteutus	4
2.	KATSAUS PELTOKASVISEKTORIN NYKYTILANTEESEEN	4
2.1	Rakennekehitys	5
2.2	Markkinat	7
2.2.1	Tarjonta, kysyntä ja varastot	7
2.2.2	Viljan laatu	9
2.2.3	Vienti	9
2.3	Viljakauppa	12
2.4.	Huoltovarmuus	12
2.4.1	Siementuotanto	13
2.4.2	Kasvinjalostus	13
2.5	Kannattavuus	14
3.	YMPÄRISTÖ JA ILMASTONMUUTOS	15
4.	DIGITALISAATIO	16
4.1	Nykytilanne	16
4.2	Big Data	16
4.3	Täsmäviljely	17
5.	SWOT-ANALYYSIT	17
5.1	Markkina-SWOT	17
5.2	Maatila/Viljelijä-SWOT	20

5.3 Poliitiikka-SWOT.....	21
6. NYKYTILAN ARVIOINTI.....	22
7. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	25
7.1 Tasapainoinen viljatus.....	25
7.2 Yhtenäinen ja tehokas ”viljelijäketju”	30
7.3 Tasapuolisempaa ja neutraalimpaa elinkeinopolitiikka.....	32

1. JOHDANTO

MTK:n Peltokasvistrategia ennustaa viljan, öljykasvien, valkuaiskasvien, nurmen sekä muiden pienempien kasvien tuotantoa ja kulutusta seuraavien kahden vuosikymmenen aikana, huomioiden [MTK:n tulevaisuusasiakirjan](#) sekä vuonna 2022 valmistuneen MTK:n peltokasvivaliokunnan edunvalvontaselvityksen (Liite 1) kirjaukset. Strategiassa ennustetaan mm. tavanomaisten peltokasvien, luomupeltokasvien sekä merkittävimpien erikoiskasvien tarjontaa ja kysyntää sekä pellonkäytön kehitystä. Pohjana on peltokasvien tuotantoon vaikuttavat tekijät. Strategiassa luodaan katsaus nykytilanteesta ja käydään läpi tapahtumat, jotka johtivat nykytilanteeseen.

Strategiassa otetaan mukaan EU-tason poliittiset linjaukset ja päätökset, kuten Green Deal ja sen alla oleva Farm to Fork -strategia sekä biodiversiteettistrategia. Huomioidaan myös uuden CAP-ohjelmakauden mukana tuomat haasteet. Lisäksi käsitellään hiiliteikartan löydökset sekä EU:n ympäristölainsäädännön uudistamisen mukanaan tuomat haasteet. Samalla pyritään ottamaan huomioon markkinoilla tapahtuvat muutokset, kulutuksen suhteen sekä kotimaassa että vientimarkkinoilla.

Strategian kokonaisuajakajanne on 20 vuotta, ja se jaetaan kolmeen osaan. Edellinen strategia loppui 2020, joten seuraava jakso tulee olemaan vuodet 2020–2040. Seuraavat 5 vuotta muodostavat lyhyen aikavälin ennusteet ja odotukset, keskipitkät ennusteet tehdään 10 vuoden päähän ja pitkän ajan ennusteet 15 vuoden päähän. Lisäksi tehdään alan kehityksen visio, joka kuvastaa tilannetta vuonna 2040. EU-tasolla useat tahot esim. DG AGRI tekevät ennusteita nykyään 20 vuotta eteenpäin, joten tämä peltokasvistrategia on linjassa näiden pitkäaikaisten ennusteiden kanssa.

1.1 STRATEGIAN TAVOITE

Strategian ensisijaisena tavoitteena on luoda työkalu, joka toimii ohjenuorana viljelijöille. Strategian tulee olla helposti esitettävissä ja tavoitteena on läpinäkyvä struktuuri MTK:n jäsenille. Tämän odotetaan olevan tukena etenkin nuorille viljelijöille, jotka miettivät sukupolvenvaihdosta, tai ovat juuri tehneet sen.

Strategia tehdään aktiiviseen käyttöön, helppoon seurantaan ja sen on oltava helposti päivitettävissä. Toteutunut kehitys on esitettävä visuaalisesti. Itse strategian tavoitteet ja kuvaajat päivitetään vain tarvittaessa. Toteutuneet luvut päivitetään strategiaan säännöllisesti.

Peltokasvistrategiassa selvennetään kysynnän markkinarakennetta ja sen muutoksia. Lisäksi esitetään rehuteollisuuden, myllyteollisuuden, muun teollisuuden tuotanto ja kapasiteetti sekä odotettavissa olevat muutokset. Viljan käytön rakennetta sekä viljan käytön ja viennin tason kehitystä on seurattava kokonaisuutena.

Strategiassa selvitetään viljan tarjonnan rakennemuutokset ja avataan esimerkiksi, miten ohran-, vehnän-, rukiin- ja kauran suhteet ovat muuttuneet viimeisten 5-10 vuoden aikana. Tietyt trendit, kuten kaurabuumi, valkuaisen kysynnän kasvu ja omavaraisuuspyrkimykset avataan tekstissä. Samalla kerrotaan ennusteiden taustalla olevat oletukset tulevaisuuden ilmiöistä.

Poliittiset vaikutteet ja meneillään oleva CAP-maatalouspolitiikan uudistus on huomioitava strategiatyössä. EU-tasolla maatalouspolitiikkaa tulee muokkaamaan komission esittämä Green Deal, eli vihreän kehityksen - ohjelma ja Pelloilta pöytään -strategia. Kansallisella tasolla on myös esillä tärkeitä poliittisia kysymyksiä, kuten ilmastoasiat, hiilensidonta ja turvepeltojen viljely.

Maatalouden tilarakenne ja sen kehitys on olennainen osa peltokasvistrategiaa. Se kytkeytyy myös vahvasti maatalouspolitiikkaan ja sitä kautta tilojen lukumäärään, keskikokoon ja näiden pitkäaikaiseen kehitykseen. Tärkeä kysymys on peltokasviviljelyssä oleva pinta-ala vuonna 2020 ja viiden vuoden välein esitetyt ennusteet vuoteen 2040 saakka.

Pitkäaikainen tavoite ja toivottu kehityssuunta olisi se, että erikoiskasvien – mukaan lukien valkuaiskasvit ja öljykasvit – tuotanto kasvaisi, elintarvikeyritykset käyttäisivät näitä kasveja enenevässä määrin ja viljelijät saisivat näistä kasveista enemmän tuloa.

1.2 MISSIO, ARVOT JA VISIO

MTK:n Missio: Me Huolehdimme, että Tulevaisuus kasvaa maalla.

MTK:n Arvot:

1. Jatkuvuus yli sukupolvien
2. Yrittäjyys ja uudistuskyky
3. Avoimuus ja asiantuntevuus
4. Oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo

MTK:n Strategiset painopisteet

1. Vahva yhteiskunnallinen vaikuttaja
2. Markkinoilla on menestyttävä
3. Järjestön voima on omaksi kokemisessa

1.3 TOTEUTUS

Toteutuksessa lähdetään viljataseista, joissa ennustetaan viljalajikohtaisesti tuotantoa, sisältäen pinta-alan ja keskisadon, sekä kysynnän puolelta taas teollisuuden ja tilojen käyttöä, sekä ulkomaankaupan. Viljataseiden lisäksi on ensiarvoisen tärkeää seurata käytössä olevaa maatalousmaata peltokasveittain. Edellä mainitut ennusteet kytkeytyvät vahvasti toisiinsa. Strategia sisältää myös lukuisia pienempiä tunnuslukuja, kuten maatilarakenteen lukuja ja luomutaseita.

Strategiassa esitettävät ennusteet perustuvat lukuisiin eri viljelijöiden, sidosryhmien ja asiantuntijoiden haastatteluihin. Haastatteluilla kartoitetaan ennen kaikkea viljelijöiden edunvalvontaorganisaatioiden sekä peltokasveja käyttävien teollisuusyritysten edustajien näkemyksiä.

Peltokasvistrategian laatimisesta vastasi MTK:n peltokasvivaliokunta. Strategian tekoon osallistettiin useita eri tahoja kuten viljan ostajia, jalostajia, maataloustutkimuksen tekijöitä sekä peltokasvisektorin asiantuntijoita.

Strategian laadinta aloitettiin maaliskuussa 2020. Strategiaa työstettiin muutaman kerran kuukaudessa kokoontuneessa pientyöryhmässä sekä laajemmassa MTK:n peltokasvivaliokunnan työryhmässä kolme kertaa strategian laadinnan aikana. Strategian valmistelun aikana pidettiin yhteisseminaari, jonne kutsuttiin paikalle liittojen vilja-, ja peltokasvivaliokuntien jäsenet. Strategialuonnos annettiin MTK:n johtokunnan käsiteltäväksi 15.12.2020.

2. KATSAUS PELTOKASVISEKTORIN NYKYTILANTEeseen

Viljasektori on viime vuosikymmenen aikana kokenut suuren muutoksen sekä tukipolitiikan, että markkinoiden osalta. Maatalouspolitiikan uudistuksen aikana peltokasvisektorilta on leikattu moneltakin rintamalta. Yhtenä suurena haasteena on koko ajan ollut tuotantoon sidotut tuet sekä LFA-tuki. LFA-tuki on joutunut leikkausten kohteeksi tilakoon mukaan.

Myös tuotantoon sidottujen tukien määrä öljy- ja valkuaiskasvien osalta jäi liian matalaksi, jotta se todellisuudessa olisi kannustanut viljelemään näitä kasveja. Osa tuesta siirrettiin rukiille, jonka seurauksena satokautena 2019/20 ruissato ylitti kysynnän reilusti ja aiheutti markkinoille ylitarjontatilanteen.

Markkinoilla on tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana paljon. Yksi isoja muutoksia on ollut Baltian maiden nopeasti kohonnut viljantuotanto, joka on noussut 3 milj. tonnista yli 10 milj. tonniin. Tämä on heikentänyt Suomen asemaa Itämeren viljanviennissä. Isot määrät ja tehokas vientiinfrastruktuuri, on nostanut Baltian maat nopeasti EU-alueen viljanvientikartalle. Vienti sieltä on pitkälti laatuvehnän sekä rehuohran varassa.

Tämä jättää Suomelle ainoastaan kauran, jossa meillä on edelleen suhteellinen kilpailuetu

markkinoilla. Suomalainen kaura on kuitenkin myös saamassa uusia haastajia. Kaurabuumin kehitystä maailmalla onkin seurattava erityisen tarkkaan, ja meidän on kehitettävä viljelyämme ja vientitoimintaamme.

2.1 RAKENNEKEHITYS

Luonnonvarakeskuksen tilastoista selviää, että viljatuottajan keski-ikä Suomessa on 53 vuotta. Viljatuottajien keski-ikä on keskimäärin korkeampi kuin suomalaisten kotieläintuottajien. Viljatuottajien keski-ikä on myös noussut viimeisen 5 vuoden aikana 2 vuodella, kun vastaavasti kotieläintuottajien keski-ikä on pysynyt pääosin samana.

Yleinen trendi Suomessa ja muualla Euroopassa on viime vuosikymmenen aikana ollut tilojen lukumäärän lasku ja tilakoon kasvu. Viljatilojen määrä on Suomessa vähentynyt viimeisen 9 vuoden aikana merkittävästi. Vuonna 2010 viljatiloja oli ELY-keskuksen mukaan 20 927 kpl, vuonna 2019 viljatilojen määrä Suomessa oli 14 926 kpl.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KOKO MAA										
YHTEENSÄ (tuotantosuunta)	59 483	58 283	55 816	54 398	52 775	51 000	49 707	48 562	47 633	46 827
Viljanviljely	20 927	20 320	19 807	19 579	19 216	17 732	17 493	16 240	15 197	14 926
Muu kasvinviljely	13 092	13 461	12 959	12 721	12 553	13 488	13 360	14 379	15 533	15 788
Kasvihuonetuotanto	1 371	1 281	1 177	983	886	884	878	836	787	714
Avomaantuotanto 1)	1 696	1 607	1 526	1 560	1 489	1 471	1 456	1 477	1 402	1 346

Maatalousmaan saatavuus ja jakautuminen eri tuotantosektoreittain on vuosikymmenien aikana muuttunut roimasti. Vuonna 2019 Suomessa käytössä olevaa maatalousmaata oli yhteensä 2 273 400 hehtaaria, yhteensä 46 500 maatalous- ja puutarhayrityksrekisteriin kuuluvalla tilalla.

Alla olevassa [taulukossa](#) havainnollistetaan, miten viljelyala on jakautunut tuotantosuuntien mukaan. Taulukosta havaitaan, että viljelijöiden osalta on vuodesta 2000 vuoteen 2020 tapahtunut kasvua vain noin 12 hehtaarin verran, kun taas esimerkiksi maitotilalla kasvua on tapahtunut liki 60 hehtaarin verran. Tämä on tukipolitiikan, eli tukien ohjautumisesta johtuva ilmiö, ja trendi, joka on huolestuttava peltokasvisektorin kannalta.

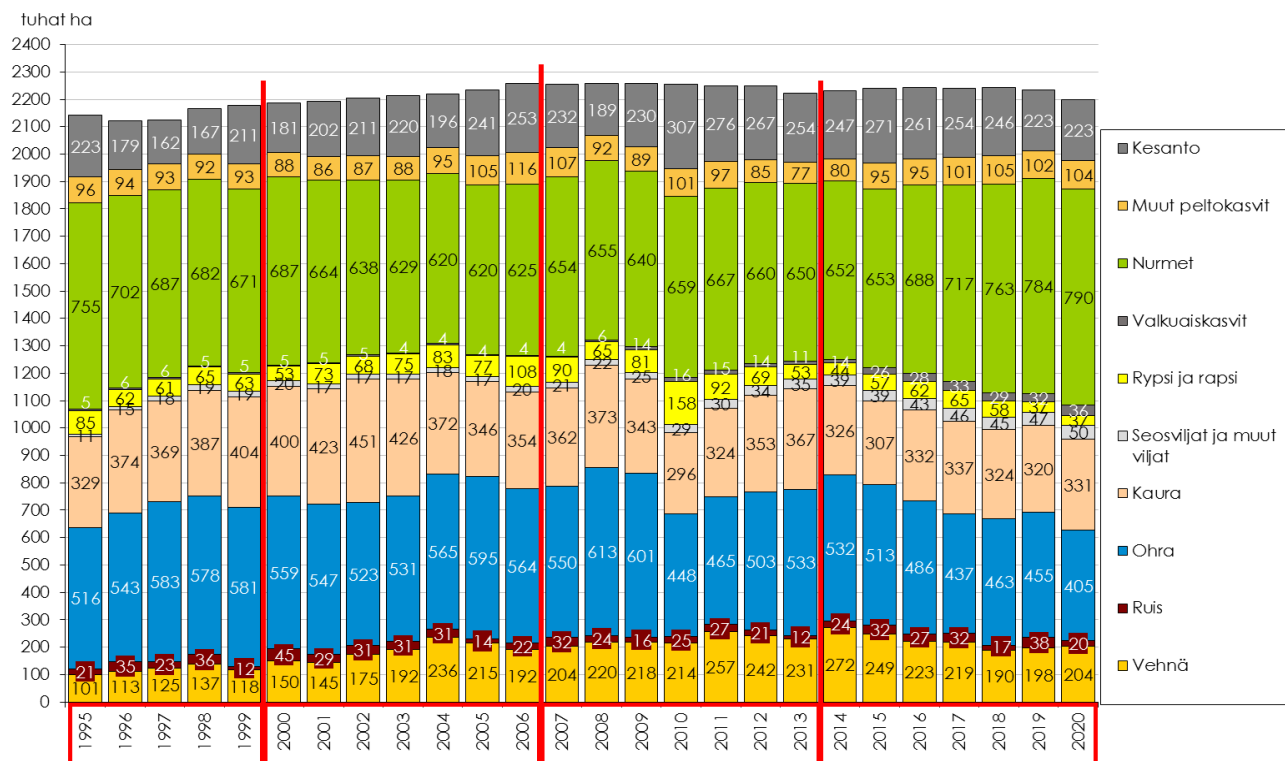
Peltoala keskimäärin	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Iloja edustettuna	49 100	48 000	45 200	44 000	42 500	45 000	44 200	42 800	42 500	40 200	40 900	39 300	38 200	31 100	38 400	35 800	35 200	33 800	33 900	33 100
Kytkissä oleva maatalousmaa	41,3	42,4	47,4	48,4	49,4	47,8	50,2	51,0	52,1	54,6	55,3	56,4	58,2	60,6	61,0	63,5	64,6	67,8	70,0	69,0
Elinyksiköt	24,1	24,9	27,0	25,9	27,4	25,0	26,8	26,0	24,0	25,0	24,9	25,5	25,2	27,2	28,2	27,6	26,8	25,5	27,8	29,1
Vilja-öjy ja valkuaiskasvitilat	52,1	55,0	59,1	59,8	61,7	50,3	51,8	52,5	54,0	53,9	53,4	55,2	56,3	59,3	59,0	61,9	63,9	64,3	66,4	64,2
Muut kasvinviljelytilat	44,3	41,3	45,4	45,4	45,8	43,7	44,0	44,2	43,3	50,9	50,9	47,4	49,1	49,9	52,9	53,0	50,6	56,7	51,8	51,4
Kasvihuoneyritykset	3,0	3,0	3,0	0,4	0,0	0,4	0,3	1,0	0,9	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,7	0,9	0,7	0,0
Avomaapuutarhatilat	16,6	14,9	26,2	35,2	37,1	38,4	38,0	35,9	35,4	38,1	33,4	30,3	46,3	43,9	34,6	37,8	28,9	39,7	32,1	54,6
Lyysykarjatilat	30,8	38,1	40,0	42,0	44,2	45,3	47,1	50,2	50,9	52,4	50,3	56,9	00,0	03,0	07,9	70,9	75,2	77,4	81,0	89,3
Muut nautakarjatilat	40,5	42,4	61,7	44,0	49,4	49,3	61,8	60,9	57,8	64,7	66,1	66,7	70,8	71,9	75,4	79,1	88,3	96,2	110,3	102,5
Lammasvuohi ja siirinkarjatilat	15,1	14,7	18,0	19,9	30,3	32,4	20,7	24,6	38,1	38,8	37,1	47,3	54,1	48,7	43,4	44,9	47,6	56,6	56,6	60,7
Sikarjatilat	44,7	46,7	51,5	50,5	63,4	64,4	68,0	67,5	65,3	82,1	79,5	85,2	84,7	95,3	96,4	110,5	126,0	109,2	132,5	120,1
Siipikarjatilat	56,0	57,1	73,2	74,5	63,9	79,0	58,0	45,1	61,1	62,6	60,7	53,9	50,7	58,8	66,8	77,5	66,5	56,9	69,1	67,2
Sekarjatilat	53,5	52,4	64,3	53,4	64,2	67,0	74,5	72,5	72,6	79,5	88,6	86,7	91,1	92,0	79,3	83,2	89,6	97,3	108,4	93,3
Kaikki tilat	41,3	42,4	47,4	48,4	49,4	47,8	50,2	51,0	52,1	54,6	55,3	56,4	58,2	60,6	61,0	63,5	64,6	67,8	70,0	69,0

Taloustohtori. Maa- ja puutarhatalous -palvelu (luke.fi/taloustohtori). Aineisto: Luke kannattavuuskirjanpitolukokset.

Ohraa on viljelty Suomessa viljalajeista eniten. Tämä johtuu siitä, että ohra on ollut kotieläinsektorimme päärehvilaji. Ohralla on myös useita muita käyttökohteita. Kaura on tuotantomäärältään toiseksi suurin viljalaji, mutta ylivoimaisesti merkittävin kansainvälisestä näkökulmasta. EU-jäsenyyden alussa alkanut vehnän tuotannon kasvu jatkui tasaisesti 2010-luvun puoliväliin saakka.

Öljykasvien viljelykiinnostus nousi vuoteen 2010 saakka, jonka jälkeen alat ovat olleet laskussa. CAP 2014 -uudistuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista oli CAP:n viherryttäminen, jonka vaikutukset ovat nähtävissä pellonkäytön kehityksestä vuosina 2014 – 2020.

Pellonkäytön kehitys vuosina 1995–2020 (CAP -kaudet 1995-1999, 2000-2006, 2007-2013 ja 2014-2020)

2.2 MARKKINAT

Monista nykyhaasteista huolimatta Suomessa peltokasvimarkkinoiden toiminta on viime vuosina hieman parantunut. Tämä näkyy siinä, että eri viljalajien tuotanto elää hintamuutosten seurauksena aikaisempaa enemmän. Peltokasvimarkkinoilla hintamuutokset ovat silti edelleen nopeita.

Muutosten suuruus on kuitenkin pienentynyt viime vuosien aikana, koska tuotannon kyky reagoida erilaisiin markkinasignaaleihin on koko ajan parantunut, mutta edelleen ollaan kaukana markkinoiden optimitilanteesta. Peltokasvisektorilla markkinat eivät ohjaa kunnolla tuotantoa, vaan meillä tuotanto ohjaa erittäin voimakkaasti kotimaista hintakehitystä.

2.2.1 Tarjonta, kysyntä ja varastot

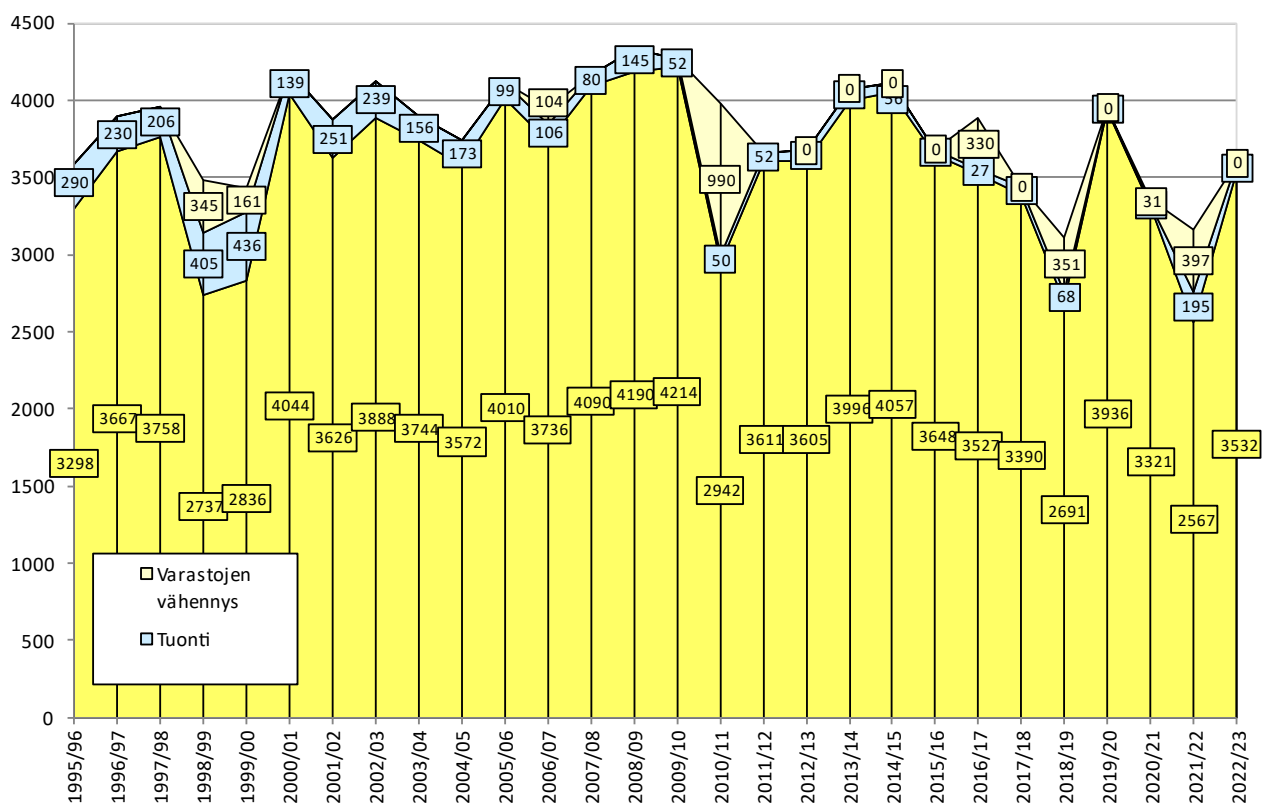
Suomessa tuotetaan viljaa normaalivuotena selvästi yli kotimaisen tarpeen. Viiteen viime satokauteen on mahtunut kaksi katovuotta, kaksi normaalia vuotta ja yksi huippusato. Suomi on ollut omavarainen kauran ja ohran osalta koko EU-jäsenyyden ajan. Leipäviljoista vehnän omavaraisuus saavutettiin 2000-luvun alkupuolella ja rukiin osalta viime vuosina. Valkuaiskasvien suhteen omavaraisuusaste on edelleen vaatimaton.

Viljaa tuotetaan ennen kaikkea rehuraaka-aineeksi rehuteollisuudelle tai suoraan kotieläintuotannossa käytettäväksi sekä elintarvikekäyttöön ruokateollisuudelle. Lisäksi vilja on meillä kuitenkin rajoitetusti lopputuote ja tasaisesti kasvavissa määrin vientituote. Merkittävin elintarvikekäyttö on mylly- ja leipomoteollisuudessa, mutta myös mallas- ja juomateollisuus ovat kotimaan markkinoiden kannalta merkittäviä viljan käyttäjiä.

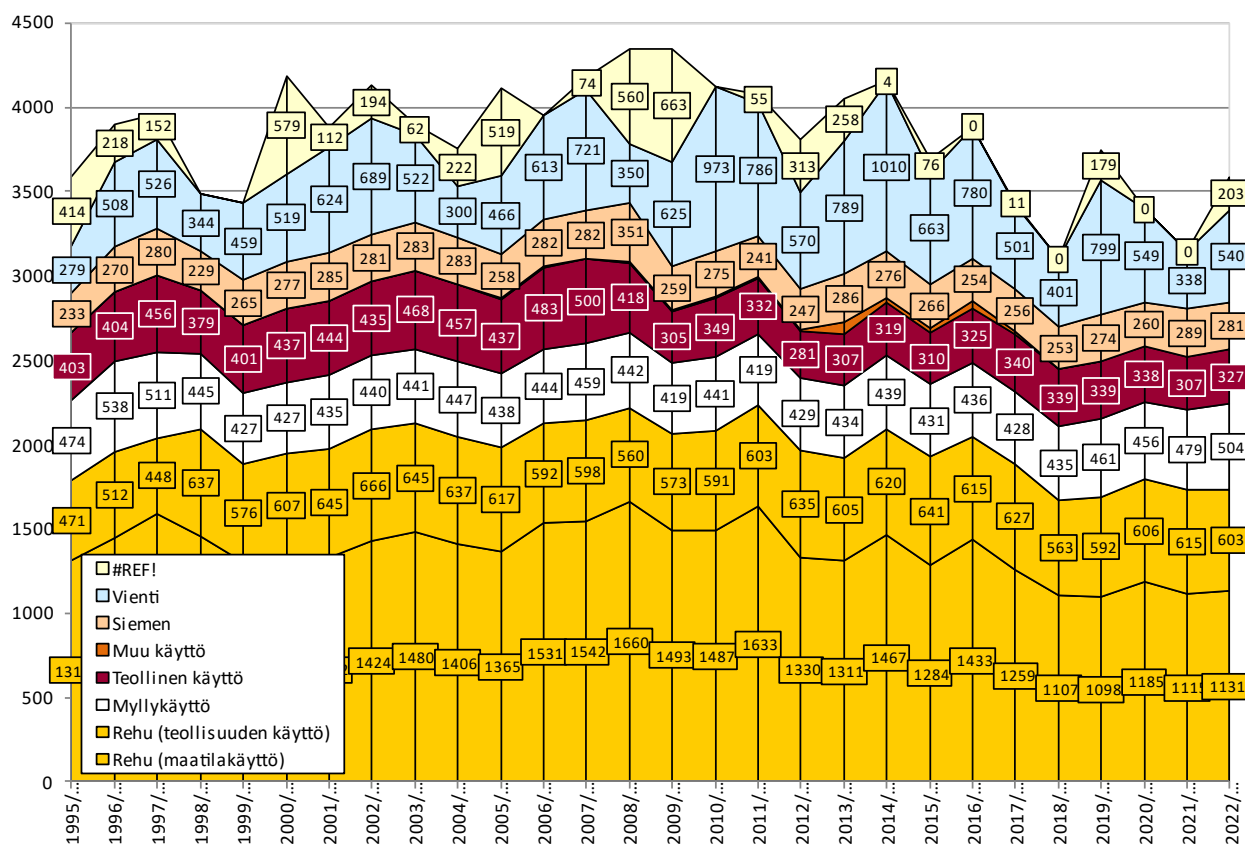
Suomessa syysvilja-ala on nykyään noin 5 % kaikesta viljelyalasta, mutta syysmuotoiset lajikkeet ovat yleistyneet ja niiden voidaan arvioida kasvavan myös tulevaisuudessa. Pääasialliset syysviljat ovat meillä ruis ja syysvehnä. Syysöljykasvien viljely on myös nousussa.

Viljan vienti on ollut kasvussa, ja kasvun seurauksena varastojen kasvu on pysähtynyt. Kotimaiset viljavarastot ovat kuitenkin edelleen merkittävän korkealla tasolla suhteutettuna kotimaan käyttöön.

Viljan tarjonta Suomessa vuosina 1999–2020.

Viljan kysyntä Suomessa vuosina 1999–2020.

2.2.2 Viljan laatu

Suomalaista viljaa pidetään pääsääntöisesti painavana. Tämä etu johtuu osittain luonnon olosuhteista, mutta myös käytännöistä, kuten tilakuivaus ja huolellinen esipuhdistus, jotka koskevat lähes 100 % Suomessa puitua viljaa. Sen sijaan taas suomalaisen kevätvehnän sakoluku ei useinkaan yllä keskieuropalaisen vehnän sakolukuihin.

Suomen merkittävimmän vientiviljan, kauran, tärkeimmät tekniset laatutekijät ovat hehtolitrapaino ja jyvätkoko eli pienten jyvien määrä. Kauran hehtolitran raja-arvoina pidetään 54-58 kg/100l. Hyvälaatuisen kauran hehtolitrapaino viennissä on 56 – 58 kg, mutta jo 54 kg hehtolitrapaino saattaa kelvata Euroopassa myllykauraksi.

2.2.3 Vienti

Suomen viljan vienti on ollut satunnaista lukuun ottamatta kauraa, jota on riittänyt vientiin viime vuosina 300-400 tuhatta tonnia. Suomi sijoittuukin vuosittain EU:n kolmen suurimman tuotantomaa joukkoon ja eurooppalaisesta myllykaurasta Suomi tuottaa noin 13 – 14 %. Lähes joka vuosi EU-jäsenmaista Suomella on suurimmat kauran vientimäärät.

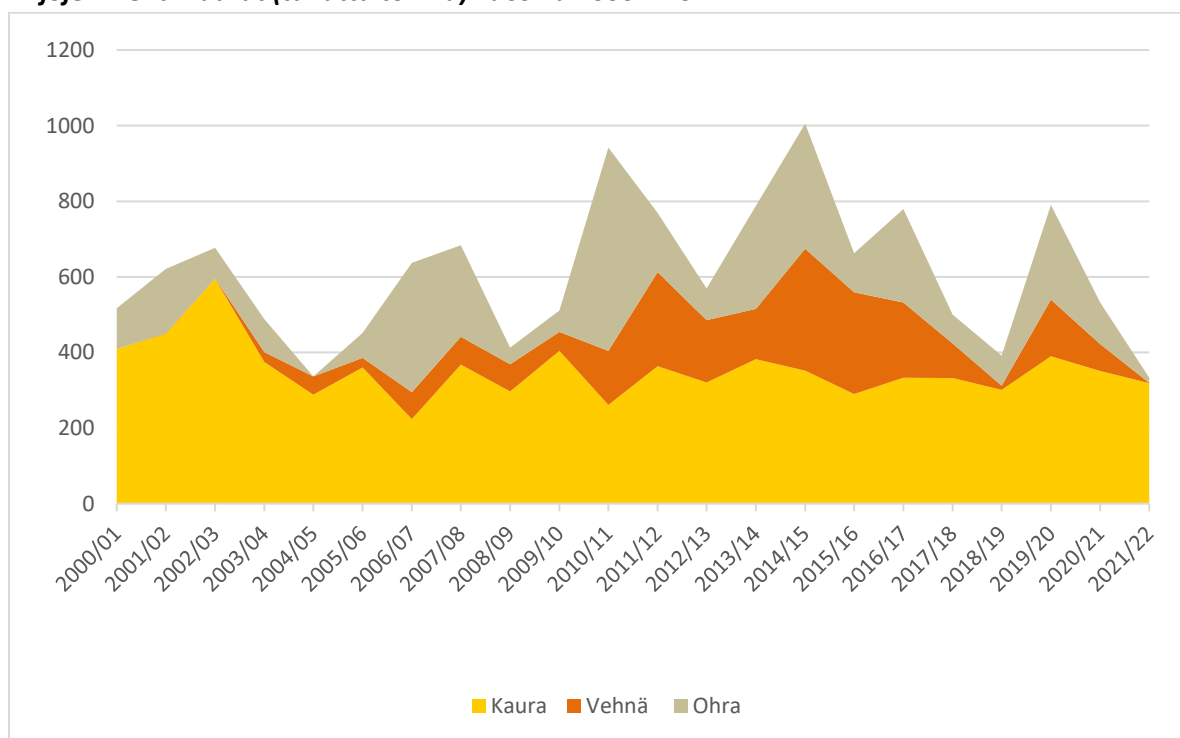
Kauran viljely sopiikin erityisen hyvin pohjoisiin oloihin ja valoisiin kesiin soveltuen hyvin monille maalajeille. Suomalaisen kauran laatuominaisuudet ovat myös kansainvälisillä markkinoilla tunnustettuja. Kauran jyvävienti tuleekin tulevaisuudessa jatkumaan hyvän laadun ja vakiintuneen sekä kasvavan kysynnän vuoksi.

Lisäksi erikoislaatuilla kaurilla on ollut vientimarkkinoilla yhä lisääntyvää kysyntää. Etenkin gluteenittomalle kauralle on saatu avattua uusia vientikanavia. Luomuviljoista tällä hetkellä vain luomukauralle löytyy aitoja vientimarkkinoita. Luomukauraa viedään Suomesta tällä hetkellä vain muutama muutamia tuhansia tonneja vuodessa.

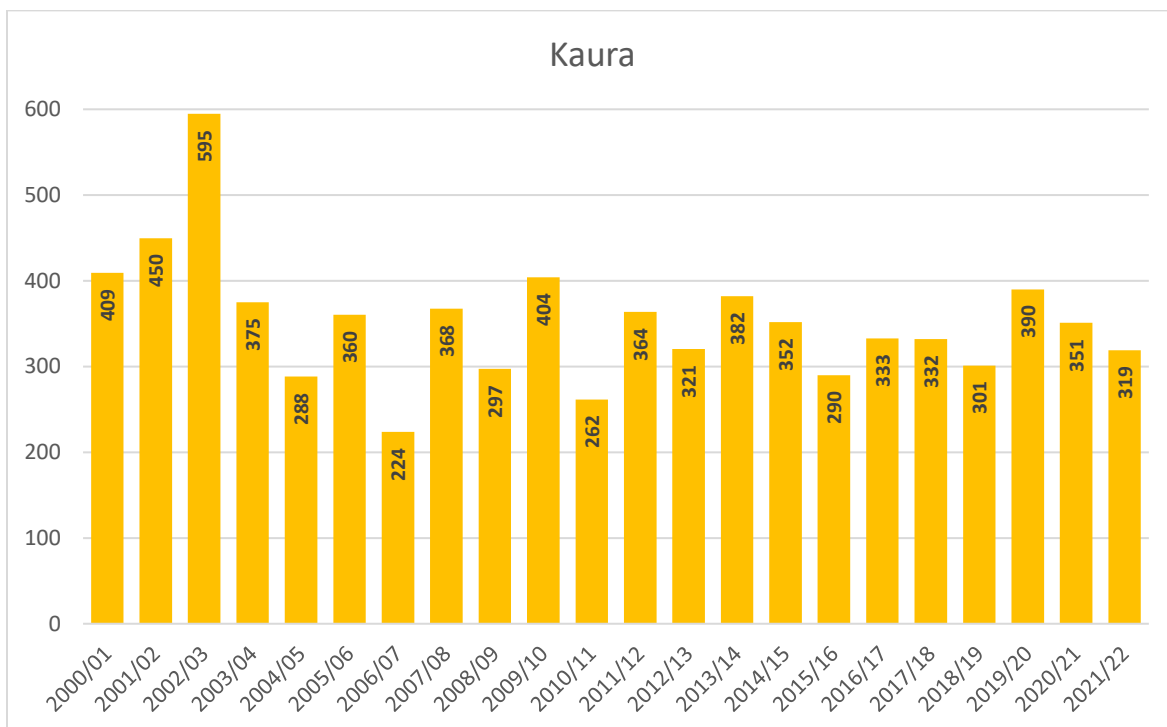
Vehnän suunnitelmallista vientiä vaikeuttaa pohjoisille leveysasteille ominainen laaturiski, joka tekee Suomen vehnän viennistä usein kannattamatonta. Tämän takia Suomesta viedään ennen kaikkea peruslaatuista leipävehnää esim. Lähi-Idän maihin. Kansainvälisillä rehuvehnämarkkinoilla suomalainen vehnä ei ole myöskään kilpailukykyinen kuin satunnaisesti.

Vehnän ja ohran viennillä on lisäksi suhteellinen logistiikkaan liittyvä kilpailuhaitta kauraan verrattuna, sillä niiden markkinat sijaitsevat kauempana nostaten rahtikustannuksia Keski-Euroopan tuottajamaihin verrattuna. Rukiin vienti on epärealistista tehotuottajamaiden Puolan ja Saksan hintatason takia.

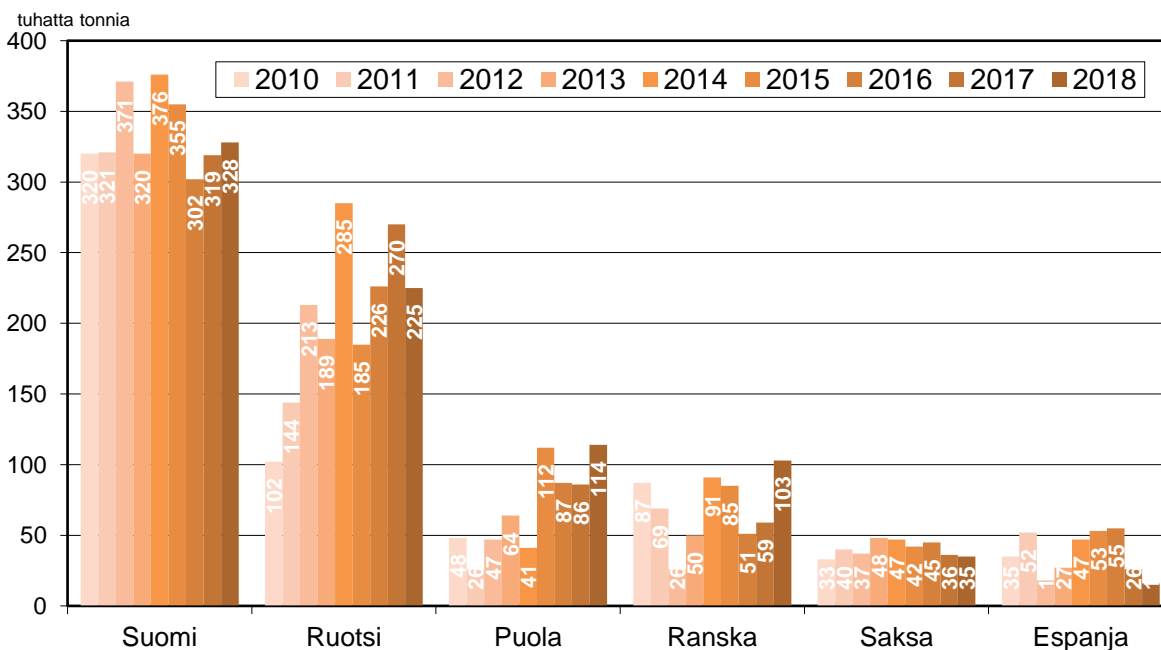
Viljojen vientimäärät (tuhatta tonnia) vuosina 2000 – 2022.

Kauran vientimäärät (tuhatta tonnia) vuosina 2000 – 2022.

Euroopan suurimmat kauran viejät vuosina 2010 – 2018.

2.3 VILJAKAUPPA

Suomen viljakauppaa hallitsee kolme suurta toimijaa: tanskalaisomisteinen Hankkija (DLA), ruotsalaisomisteinen Lantmännen Agro ja Berner. Keskusliikkeiden lisäksi alalta löytyy muutamia pieniä yksityisiä yrityksiä.

Suomeen on myös perustettu useita viljanviljelijöiden osuuskuntia ja vientiyrityksiä kahden viime vuosikymmenen aikana: A-Vilja, Farm-XPort, Kymen Luomu, Nyländska Spannmåls Kompaniet, Polar Oats, Scandinavian Grains Company, ViljaTavastia.

Edellä mainittujen osuuskuntien ja viljelijävetoisten yritysten päätavoitteet ovat samansuuntaisia: viljanviljelyn kannattavuuden parantaminen markkinointia tehostamalla. Tähän kuuluu ostajien etsiminen ja kilpailukykyisten hintojen tarjoaminen jäsenille, osakkaille tai viljelijäasiakkaille. Volyymit eivät yllä toistaiseksi keskusliikkeiden vastaavien tasolle, mutta antavat hyvän pohjan viljan hankinnan, kaupan ja viennin kehittämistyölle. Viennin suurimpina pullonkauloina tai kehittämisen haasteina ovat viljan hankinta, viljan toimitusvarmuus, sopimuskuri ja viljan viennin suuri pääomatarve.

Vaikka tuottajajärjestöjen piirissä olisi olemassa valmiita rakenteita, joita olisi mahdollista muokata tuottajaorganisaatioiden suuntaan, ei viljapuolelle ole vielä saatu synnytettyä tuottajaorganisaatiota. Tuottajien näkökulmasta esimerkiksi mallasohra- ja öljykasveilla kasvilajikohtaiset tuottajaorganisaatiot olisivat varsin tehokkaita, jolloin ne pystyisivät neuvottelemaan kattavasti tuotantokasviin liittyvistä asioista. Myös sopimushinnoista neuvottelemiseen olisi selkeät valmiudet. Muille kasveille pystytään tarpeen mukaan rakentamaan vastaavanlaiset organisaatiot.

2.4. HUOLTOVARMUUS

Elintarvikehuoltovarmuuden päätavoitteena on turvata maataloustuotteiden saatavuus heikkoinakin satokausina. Tämän vuoksi Suomessa varmuusvarastoidaan leipäviljaa, viljan ja heinän siemeniä sekä rehuvalkuuista. Varastointi ja varastojen kierrätys on ulkoistettu siitä normaalioloissa vastaaville kaupallisille toimijoille. Huoltovarmuuskeskus (HVK) hyödyntää varmuusvarastoinnissa niitä samoja logistisia ketjuja, joissa vilja liikkuu ja jotka tukeutuvat viljaa normaaliaikoinakin käsittelevien ulkoistuskumppanien varastotiloihin ja liiketoimintaan. Leipäviljojen varmuusvarastoissa on elintarvikekelpoista viljaa noin puolen vuoden tarve. Leipäviljojen varastoja on pienennetty, kun esimerkiksi vuonna 2016 varastot lähes puolitettiin myymällä varastoista vehnää. HVK teki kuitenkin syksyllä 2022 päätöksen käynnistää viljan lisähankinnan valtion varmuusvarastoihin. Tavoitteena on kasvattaa varmuusvarastoja Suomessa tuotetulla ja elintarvikekäyttöön soveltuvalla kauralla, vehnällä ja ohralla. Hankinnan kokonaismäärä vastaa noin 2,5 kuukauden keskimääräistä elintarvikekäyttöä.

Maataloustuotteiden tuotantoketjussa on useita tuotantopanosia, joiden osalta Suomen maatalous on vahvasti riippuvainen. Tarvittavasta kylvösiemenestä Suomi tuottaa valtaosan itse. Siemenhuollon toimivuus ja meille sopivien lajikkeiden jalostus on keskeinen tekijä elintarvikehuollossa, jonka vuoksi HVK varastoi

siemenviljaa vähintään yhden satokauden tarpeeseen. Kylvösiemenen varmuusvarastot avattiin viimeksi keväällä 2013 riittävän tarjonnan turvaamiseksi. Nykyisin varmuusvarastoidaan myös hernettä ja härkäpapua. Kotimaisen jalostustyön turvaamiseksi HVK ostaa Boreal Kasvinjalostus Oy:ltä sellaisten kasvilajien jalostuspalveluita, joiden jalostus ei olisi liiketaloudellisesti kannattavaa.

2.4.1 Siementuotanto

Suomessa siementuotantoalat kääntyivät kasvuun 1990-luvun lopussa, mutta kasvu pysähtyi tullessa 2000-luvulle. Viime vuosina siementuotannon pinta-ala on ollut keskimäärin 38 000 hehtaaria. Luomusiementuotantoala on nykyään vain reilu 4 000 hehtaaria, mikä on luomusiemenhuollon kannalta erittäin suuri haaste.

Sertifioidun viljan siemenen vuosituotannon määrä on ollut viime vuosina noin 80 000 – 90 000 tonnia, mikä on vastannut keskimäärin 25 000 hehtaarin tuotantoalaa. Kylvöihin käytettävästä viljan siemenestä noin 200 000 tonnia on tilojen edellisestä sadosta säästettyä viljaa, mikä vastaa noin 5 – 6 % viljan kokonaissadosta.

Sertifioidun siemenen osuus kylvöihin käytetyistä siemenistä onkin keskimäärin vain 30 %, kun muualla Euroopassa sen osuus on keskimäärin 50 %. Sertifioidun siemenen menekki kuitenkin vaihtelee huomattavasti riippuen kasvilajista. Nurmi- ja öljykasveilla käytetään pääasiallisesti sertifioitua siementä. Viljakasveilla sertifioidun siemenen käyttö on taas heikompaa. Viljojen tapaan nurmikasveilla käytettävä siemen on pääosin kotimaista tuotantoa. Tuonti ja vienti on kaikkien lajikkeiden osalta vielä vähäistä, vaikka tuonti on ollut pienoisessa kasvussa.

Siemenviljelijöiden lukumäärä on ollut jatkuvassa laskussa eikä uusia siemenviljelijöitä, lukuun ottamatta perheen sisällä tapahtuvia sukupolvenvaihdoksia, ei alalle juuri tule. Siemenviljelijöitä on nykyisin reilu 900, joista luomusiemenviljelijöitä on varsin vaatimaton määrä. Siemenviljelyä rajoittavat siemenviljelyn heikko taloudellinen kannuste ja eurooppalaisittain erittäin tiukat kansalliset tuotantovaatimukset, kuten hukkakauralainsäädäntö siementuotannossa.

2.4.2 Kasvinjalostus

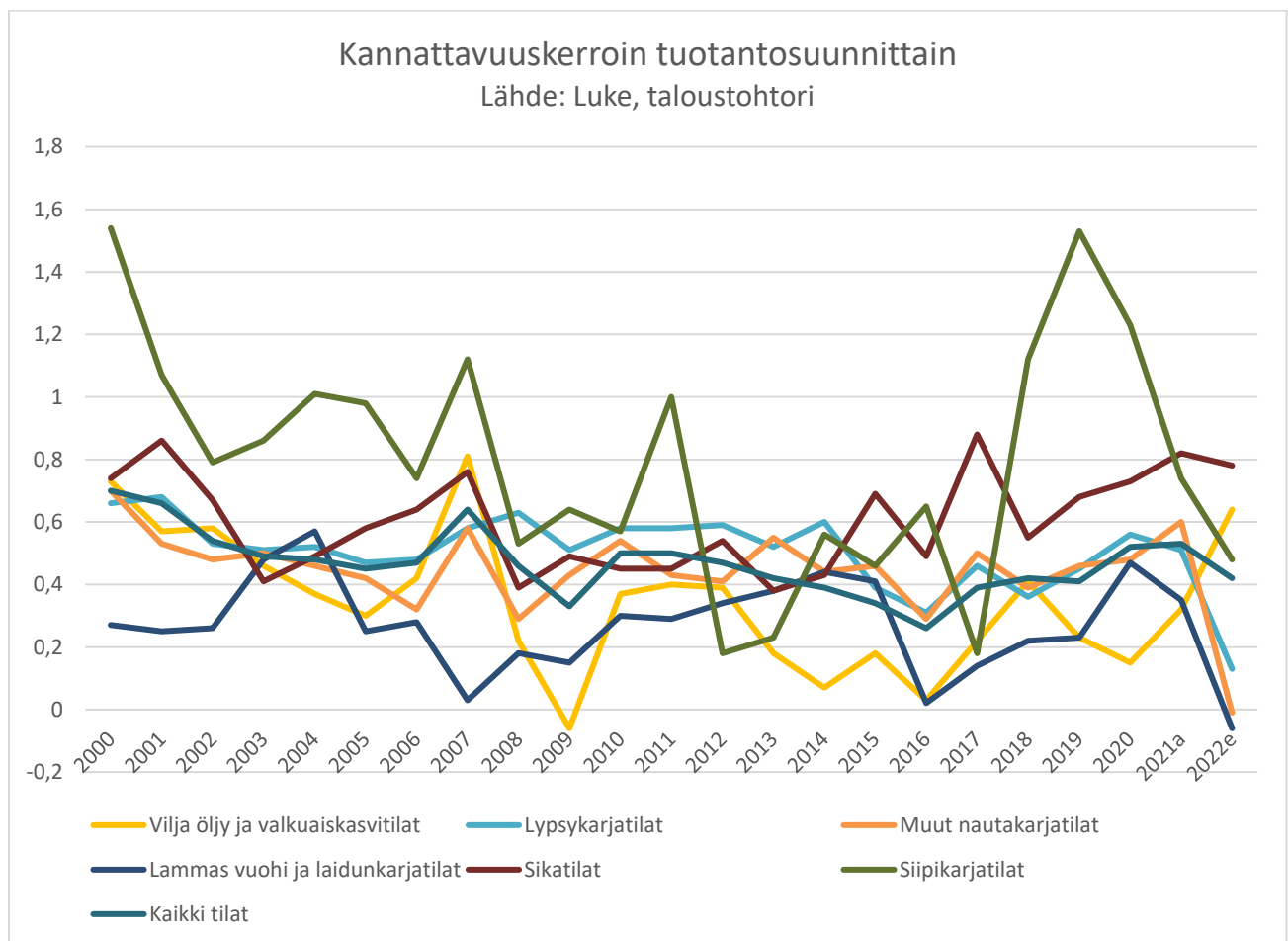
Kotimaisen ilmaston ja valo-olosuhteiden merkitys on suuri kasvinjalostuksessa, missä se poikkeaa merkittävästi muusta panostuotannosta. Kasvinjalostuksemme tärkein vahvuus on se, että täällä jalostetaan nimenomaan Suomen erityisiin viljelyolosuhteisiin ja suomalaisen teollisuuden erityistarpeisiin.

Kasvinjalostuksen sadon arvoa nostattava vaikutus on Suomessa suunnilleen 1 % vuodessa. Suomessa koko kasvintuotannon sadon arvo on vuosittain yli 1 miljardia euroa, joten kasvinjalostuksen tuoma lisä on tätä kautta vähintään 10 miljoonaa euroa. Vuosikymmenten aikana sadon arvon noususta arvioidaan olevan 30–40 % kasvinjalostustyön ansiota. Jalostusta voidaan pitää tärkeimpänä yksittäisenä pitkän aikavälin sadon arvon nostattajana, koska sen tehdyt parannukset lajikkeistossa ovat pysyviä ja hyödyt kertyvät vuosi vuodelta.

Boreal Kasvinjalostus Oy on kotimaisessa jalostustoiminnassa markkinajohtaja. Viljan viljelyssä käytettävistä viljalajikkeista noin 60 % on Borealin jalostamia. Borealin lisäksi kotimaisilla siemenmarkkinoilla on useita ulkomaisia kasvinjalostajia. Tuottajajärjestöt, MTK ja SLC, ovat Borealin omistajina yhteensä noin 7 % osuudella.

2.5 KANNATTAVUUS

Kannattavuuskirjanpitoon kuuluvien viljatilojen tulokset osoittava, että viljantuotannon kannattavuus ja yrittäjätulo ovat laskeneet pääsääntöisesti koko 2000-luvun keskimäärin enemmän kuin maatalouden muilla osa-alueilla. Tuloksia laskettaessa on huomioitu vain yli 20 hehtaarin viljatilojen tulokset, joilla viljojen ja öljykasvien merkitys tuotannossa on merkittävä.

Viljanviljelyn kannattavuus vaihtelee vuosien välillä voimakkaasti. Viljatilojen kannattavuuskerroin on useana vuotena 2000-luvulla painunut lähelle nolla tai jopa sen alapuolelle. Maatilayritysten kannattavuuteen vaikuttaa hintasuhteiden muutosten ja tuottavuuskehityksen ohella myös tukipolitiikka.

3. YMPÄRISTÖ JA ILMASTONMUUTOS

MTK:n ympäristölupaukset julkaistiin syksyllä 2017, pari vuotta YK:n kestävän kehityksen Agenda2030 julkistamisen jälkeen. Ympäristölupaukset ponnistavat tästä kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta ja sen 17 tavoitteesta. Viljamarkkinoilla kestävällä, vastuullisella ja eettisellä tuotannolla on entistä suurempi rooli, mikä näkyy ja korostuu vaatimuksissa ostettavaa raaka-ainetta kohtaan. MTK on kartoittanut jäsentensä suhtautumista ympäristölupauksiin 2018 ja 2020. Lupauksista merkittävimpänä viljelijät ovat pitäneet maan tuottavuuden lupausta, vesiensuojelun ollessa hyvänä kakkosena.

Tuottava ja puhdas maa käyttää kasvuunsa ravinteet ja osallistuu siten myös vesiensuojelun lupaukseen. Tuottava ja puhdas maa hoitaa myös maaperän elämää ja lunastaa lupaustamme vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siten nämä kaikki kolme lupausta ovat toisiinsa yhteyksissä – elävän maaperän puolesta. Energia- ja ilmastokysymykset linkittyvät myös maan kasvuun ja biomassan hiilensidontaan, kuten [ilmastotiekartta](#) viitoittaa.

Kesällä 2020 julkaistu ilmastotiekartta alleviivaa pellon monipuolisen käytön ja maan kasvukunnon merkitystä, jota on tulevaisuudessa korostettava myös EU-politiikassa ja komission valmisteilla olevassa maaperästrategiassa. Tuottavuus, tarkkuusviljely ja teknologia on pellonkäytön avainsanoja tulevaisuudessa. Ympäristövaikutukset on todennettava lohkotasolla nykyistä paremmin, mikä vaatii lisää tutkimusta. Lähtötulevaisuudessa hyödynnetään pellonkäytön hiilitaselaskuria, joka myös vaatii yhä tarkennettua tutkimusta, jotta viljelijät voivat todentaa käytössään olevat kestävät viljelymenetelmät.

EU:n komission Vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal) tulee vaikuttamaan koko Euroopan Unionin ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan. Siihen kuuluvat Pelloilta pöytään (Farm to Fork) ja Biodiversiteetti -strategiat tulevat koskettamaan suoraan maa- ja metsätaloutta. Molempien korkea ambitiotaso vähentää torjunta-aineiden käyttöä jopa 50 %:lla ja lannoitteiden käyttöä noin 20 %:lla sekä nostaa luomutuotannon 25 %:iin peltoalasta vuoteen 2030 mennessä. Nämä osuvat toteutuessaan suoraan Suomen peltokasvisektoriin. Nykyisellään Suomessa sekä lannoitteiden että torjunta-aineiden käyttö on reilusti Euroopan keskitason alapuolella, mikä tullaan huomioimaan komission mukaan näitä strategioita toimeenpantaessa. Viljan viljelyn kannalta tämä kannattaa hyödyntää etupainotteisesti. Pelloilta pöytään -strategiassa puhutaan myös läpinäkyvämmästä tiedottamisesta kansalaisille mm. digitalisaatiota tehokkaammin hyödyntämällä.

Peltokasvistrategiassa on huomioitu ilmastotiekartan kirjauksia, etenkin ilmastotiekartan WAM1-skenaariota. Tässä WAM1 -skenaariossa on tuntevia, mutta realistisia lisätoimia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen maataloudessa. Tässä skenaariossa siirrytään voimakkaasti kohti valkuaisomavaraisuutta lisäämällä herneen ja härkäpavun viljelyalaa ja monilajisten apilaa sisältävien nurmien alaa, jolloin lisävalkuaisen tarve vähenee.

Skenaario vaati seurantaa tila- ja lohkokohtaisesti, jotta saadaan viljelijät kiinnostumaan hiilijalanjäljestä ja sen kautta lisätä hiilen sidontaa.

4. DIGITALISAATIO

4.1 NYKYTILANNE.

Maatalouden digitalisaatio alkoi kehittyä vuosikymmeniä sitten samassa tahdissa muiden teollisuuden alojen kanssa. Viljelijöiden käytössä on nykyään monenlaisia tietotekniikkaohjelmia. Sähköinen asiointi ja tulevaisuuden tietotekniset innovaatiot tulevat auttamaan tiloja kehittymään sekä hallitsemaan erilaisia sovelluksia.

Digitalisointi sekä nopeat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet ovatkin yksi maatalouden tärkeimmistä kysymyksistä sen tarjoamista mahdollisuuksista tulevat hyötymään niin maaseudun yksittäiset yrittäjät kuin yhteiskuntakin. Digitalisaatio tuottaa suomalaiselle ruokaketjulle kustannustehokkaan tavan näyttää datalla toteen elintarvikkeisiin liittyvät jäljitettävyy-, kestävyys- ja tuotantotapavaatimukset.

Älymaataloudessa datan parempi hyödyntäminen tukee kilpailukykyä ja kasvua sekä pienentää toiminnan hiili- ja ympäristöjalanjälkeä. Kilpailukyvyn ylläpitämiseksi on varmistettava suomalaisen ruokaketjun yhteensopivuus eurooppalaisen datastrategian mukaiseen, tulevaan digitaaliseen toimintaympäristöön. Tätä toimintaympäristöä tukemaan on yhdessä alan toimijoitten kanssa laadittu EU:n käytännössä Maataloutta koskevien tietojen jakamisesta sopimuksen nojalla. Nämä peli säännöt ovat keskeiset, kun kyse on tiedon omistajuudesta ja miten sitä voidaan jakaa.

Verkkoyhteyksien antaessa mahdollisuudet voidaan digitalisaation avulla myös uudistaa maatalouden toimintamalleja ja laajentaa tulonsaanti mahdollisuuksia. Tästä hyvä esimerkki olisi sähköinen kauppapaikka, jossa viljelijät voivat myydä satoansa haluamissaan erissä helposti ja luotettavasti, parhaaseen markkinahintaan. Toinen esimerkki digitaalisesta sovelluksesta sähköinen viljapassi vastaavasti automatisoi moninkertaista tallennustyötä vastaanottajan päässä. Viljelijälle hyödyt sähköisestä viljapassista tulevat ensi vaiheessa siitä, että dokumentointi edistää viljan vientiä ja tuoteturvallisuutta. Maailmalla on ostajia, jotka ovat valmiita maksamaan jäljitettävyydestä ja huippulaadusta bulkkituotetta enemmän. Sähköisen viljapassin avulla sekä viljelijät että maatalouden organisaatiot voivat hyödyntää alan datavirtoja ilman järjestelmäkohtaisia rajoituksia. Komission tavoitteena on tulevalle CAP-kaudella lisätä digitalisaatiota ja ohjata tukia tietotekniikkaa hyödyntävien innovaatioiden suuntaan.

4.2 BIG DATA

Big Datan hyödyntäminen avaa uusia mahdollisuuksia kasvinviljelytilan prosessien arvioimiseen ja tilan johtamiseen. Big Data on termi tiedostoille, jotka ovat niin isoja tai monimutkaisia, ettei niitä voi käsitellä perinteisillä käsittelysovelluksilla. Maatalouden digitalisaatio on edennyt yksittäisistä ohjelmista, sovelluksista

ja koneista kerättävistä datavirroista sekä muiden toimijoiden kanssa tapahtuvien tiedon vaihdon kautta yhdeksi suureksi ekosysteemiksi.

Maataloudessa kootaan tilatasolta paljon tietoa hallinnon tarpeisiin, kuten tukihallinto. Lisäksi on olemassa maatalouden ulkopuolisia datavarantoja, jotka ovat hyödynnettävissä maatalouden käyttöön. Perusesimerkkejä ovat säätiedot ja erilaiset satelliittikartoitukset. Big Data teknologian soveltamisessa tilatasolla on selvitettävä, mitä tietoa on saatavilla, onko tiedolla hinta tai onko tiedon käytölle lupaa. Viljelijöiden keskuudessa on ollut kasvavaa kiinnostusta mm. satelliittikuvantamiseen, Isobus -tekniikkaan, sekä paikkatietoon.

Maatalouden data-avaruus on myös osa EU:n datastrategiaa. EU:n datastrategian mukaisten toimenpiteiden käynnistyminen on täydessä vauhdissa. Dataan perustuvan kilpailukyvyyn edellytyksiin on tarkoitus panostaa lähivuosina yli 2 miljardia euroa. Maatalous on yksi yhdeksästä valitusta alueesta data-avaruuksien kehittämiseksi (AgriFood Data Space).

4.3 TÄSMÄVILJELY

Täsmäviljely on yksinkertaisesti tuotantopanosten ja työn kohdentamista oikeaan paikkaan ja aikaan. Tuotantopanos voi olla esimerkiksi siemen, lannoite tai kasvinuojeluaine, mutta yhtä hyvin myös polttoaine, jonka traktori on käyttänyt peltotöiden aikana. Täsmäviljely on satovaihtelun ja sen syyn tunnistamista, vaihtelun suuruuden ja tarkan sijainnin mittaamiseen ja lopulta vyöhykkeiden määrittelyä siten, että vaihtelua voidaan hallita. Täsmäviljelyn avulla voidaankin alentaa merkittävästi viljelykustannuksia.

5. SWOT-ANALYYSIT

Peltokasvistrategiaryhmässä laadittiin strategian tueksi 3 erillistä SWOT -analyysiä, jotka avataan seuraavassa pintaa syvemältä. Nämä 3 erillistä SWOT -analyysiä ovat

1. Markkina-SWOT
2. Maatila/Viljelijä -SWOT
3. Poliitiikka -SWOT.

Markkina -SWOT:ssa on analysoitu mm. viljataseet, vientimarkkinat, logistiikka, digitalisaatio ja kulutustrendit. Maatila/viljelijä -osiossa analysoinnissa on huomioitu talous- ja johtamisasiat, yhteistyö ja järjestäytyminen, uudet teknologiat sekä rahoitus. Poliitiikkaosiossa on huomioitu EU:n komission Vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal, F2F, BD), CAP ja ympäristö- ja ilmastoasiat, uudet jalostusmenetelmät sekä verotus. SWOT-analyysien perusteella voidaan koostaa yhteinen analyysi, joka kuvaa sektoria kokonaisuudessaan.

5.1 MARKKINA-SWOT

Viljasektorin vahvuuksia markkinanäkökulmasta ovat mm. tarjonnan riittävyys, hyvät kuivurit, riittävä varastotila, sekä viljasektorin hyvä maine keskeisillä vientimarkkinoilla. Suomalaisilla viljelijöillä on vahva viljelytekninen osaaminen, minkä myötä viljan laatu ja puhtaus ovat viljasektorin vahvuuksia. Lisäksi suomalaisen viljan vientimarkkinoilla oleva maine on hyvä ja ansaittua. Pohjoisiin olosuhteisiin soveltuvia kasvilajikkeita jalostava kotimainen kasvinjalostus nähtiin myös elintärkeäksi ja vahvuudeksi.

Viljamarkkinoilla on paljon mahdollisuuksia kehittyä entisestään. Markkinoiden kannalta positiivista on kotimaisuusasteen nousu. Mahdollisuuksia on myös paljon, mitä tulee esimerkiksi digitalisaation kautta saavutettavaan parempaan jäljitettävyyteen.

Vientisopimustuotanto on mahdollisuus viljasektorille. Suomalaiselle kauralle löytyy kysyntää maailmalla ja todelliseen kysyntään olisi syytä vastata suunnitelmallisesti. Samoin yhteistyö tilojen välillä, erikoiskasvit ja erikoistuminen tuovat suuria mahdollisuuksia mukanaan.

Free From – ja luomutuotteet ovat lisäämässä suosiotaan kansainvälisillä markkinoilla tarjoten samalla suomalaisella laadukkaalla raaka-aineelle monia mahdollisuuksia. Luomun suosio on ollut pitkään kasvussa ja kuluttajat aikovat myös tulevaisuudessa lisätä luomutuotteiden käyttöä, mikä avaa luomuviljelijöille uusia markkinoita.

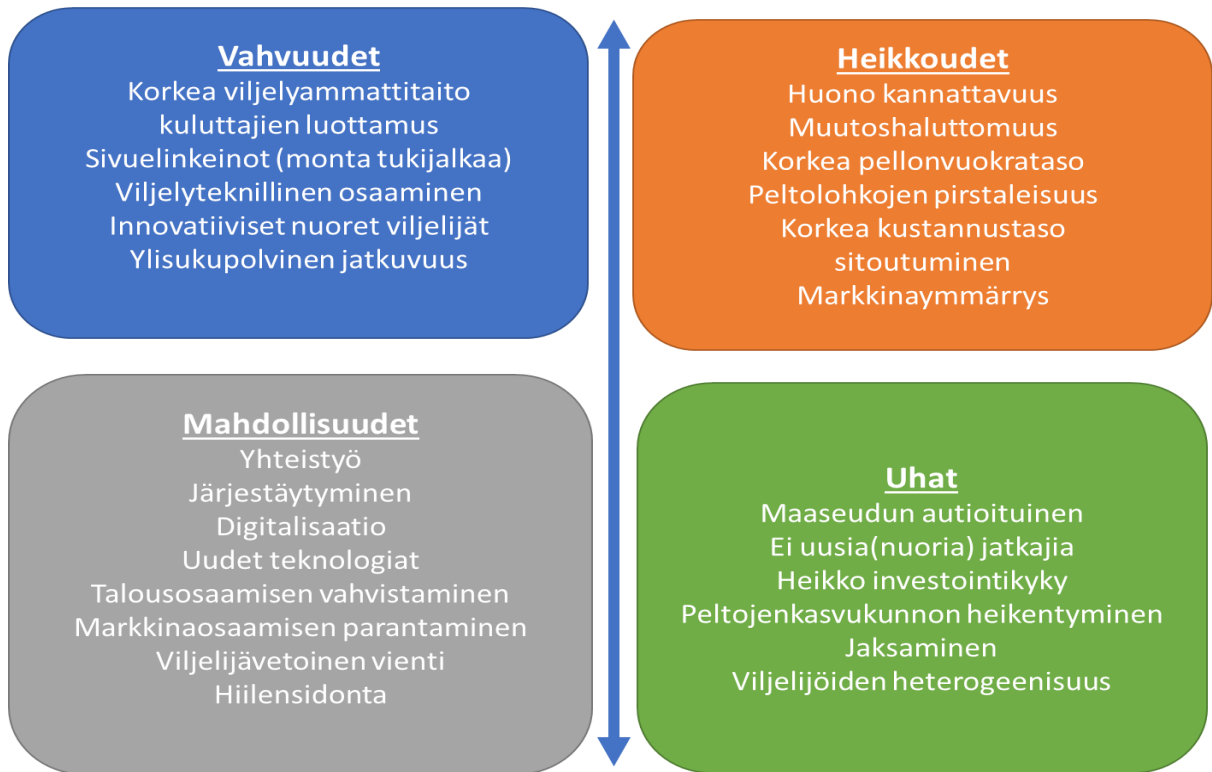
Viljelijöiden heikko sitoutuminen ja heikko sopimustoiminta nähdään alalla yhtenä suurimpana haasteena, jota on saatava lisättyä ja sopimuksia on kehitettävä viljelijämyönteisimmiksi. Samalla tämä edesauttaisi parantamaan sektorin riskienhallintaa yhdessä satovakuutuksien kanssa. Korkea yleinen kustannustaso, sekä logistiikkaaasteet etenkin viennin osalta, ovat myös tunnistettuja heikkouksia.

Suomen syrjäinen sijainti asettaa suomalaiset viljelijät itse viljelyn lisäksi, myös logistiikan osalta eri asemaan, verrattuna eteläisemmissä maissa toimiviin eurooppalaisiin kollegoihin. Suuri lajikekirjo tuo haasteita tehokkaaseen markkinointiin ja brändäykseen. Kunnollisten vientisopimusten ja -standardien puute nähtiin markkinoiden kannalta keskeisenä heikkoutena. Viljelijöiden ja muiden viljaketjussa toimivien markkinaosaaminen oli yksi keskeinen heikkous ja kehityskohde.

Globaalit markkinahäiriöt, kotimaan markkinoiden kysynnän muuttuminen ja kotieläinsektorin hiipuminen, muodostavat uhkakuvia viljasektorille. Epäonnistuminen vientimarkkinoilla tai erilaistumisessa ja brändäyksessä, ovat uhka suomalaisten viljan viljelijöiden kilpailukyvyllä kansainvälisillä viljamarkkinoilla.

Vientimarkkinat muuttuvat haastavammiksi myös suomalaisen kärkituotteen, eli kauran, osalta. Kauran tuotanto ja laatu mm. Euroopassa nousee jatkuvasti, eikä suomalaisen kauran laadun voida olettaa yksinään turvata kauran vientiä. Suunnitelmallisella viestinnällä ja brändäyksellä on tärkeä rooli kauran menestymisessä kansainvälisillä viljamarkkinoilla myös jatkossa. On myös syytä harkita viljakohtaisten strategioiden laatimista, niiden puuttuminen on tunnistettu olevan uhka.

5.2 MAATILA/VILJELIJÄ-SWOT

Viljelijöiden korkea viljelyammattitaito ja teknillinen osaaminen ovat keskeisiä vahvuuksia. Kuluttajien tuki viljelijöitä ja maataloutta kohtaan on vahvistunut erityisesti COVID-19 -pandemian herättämien omavaraisuuskeskustelujen myötä. Monilla viljelijöillä on myös sivuelinkeinoja kuten esimerkiksi koneurakointia, joka vahvistaa viljelijän henkilökohtaista taloutta. Nuorissa viljelijöissä on peltokasviviljelyn tulevaisuus, jossa tärkeässä roolissa on jatkossakin ylisukupolvisen tiedon ja taidon välittyminen.

Tähän asti alalla on vallinnut selkeä työnjako viljan tuotannon, kaupan ja teollisen jalostuksen suhteen. Viljelijät eivät ole kunnolla panostaneet viljan markkinointiin, vaan ovat jättäneet viljan hankinnan ja välittämisen erikoistuneiden viljakauppaliikkeiden tehtäväksi. Mainituissa tekijöissä peltokasvisektorilla on vahvistettava yhteistyötä ja järjestäytymistä esimerkiksi osuuskuntien ja tuottajaorganisaatioiden muodossa.

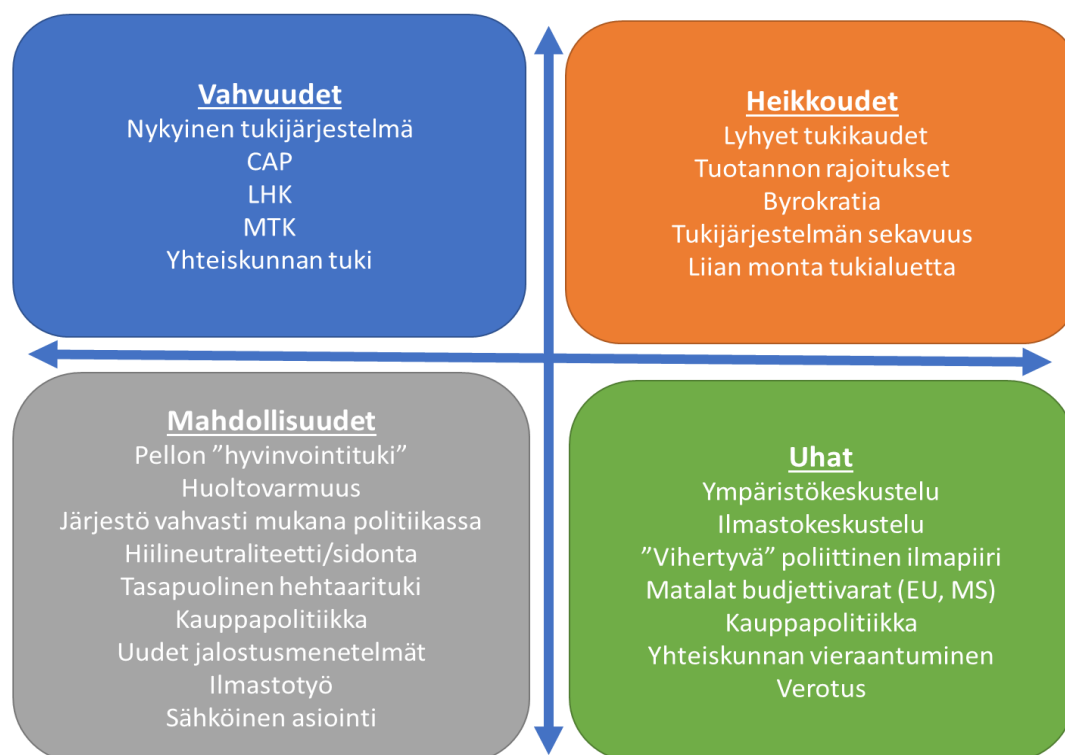
Digitalisaatio ja uudet teknologiat tuovat mukanaan uudenlaisia mahdollisuuksia, itse viljelyyn mutta myös esimerkiksi jäljitettävyyteen. Viljelysopimuskulttuurin kehittäminen ja erilaisten teknologiaratkaisujen käyttöönotto ovatkin ratkaisevassa asemassa kilpailukykyisen viljaviljelyn tulevaisuuden osalta. Kuluttajien muuttuvat ruokailutottumukset ja mielenkiinto hiilensidontaan ja ilmastonmuutoksen hillintään, voivat tuoda viljelijöille uudenlaisia mahdollisuuksia. Viljelijän markkinaosaamisen ja hintaneuvottelutaitojen vahvistaminen, tehokkaampi viestintä, parantavat viljelijöiden mahdollisuuksia saada työlleen parempi korvaus.

Viljelyn huono kannattavuus on peltokasvisektorin keskeinen heikkous. Heikkoutena on myös viljelijöiden osittainen muutoshaluttomuus ja siihen liittyvä huono sitoutuminen mm. sopimustuotantoon ja yhteistyöhön. Suomen viljanviljelijöiden keskuudessa markkinointitietoisuuden lisäksi on juuri pitkään puuttunut halu ja valmius keskinäiseen yhteistyöhön. Kannattavuuteenkin suoraan vaikuttavat pellon korkeat vuokra- ja myyntihinnat, yleinen kustannustaso sekä peltolohkojen pirstaleisuus koettiin suurena heikkoutena.

Kannattavuuteen vaikuttavat vahvasti myös lannoitteiden ja maanparannusaineiden hintakehitys. Meillä Suomessa lannoitteiden hinnat eivät seuraa eurooppalaisten lannoitemarkkinoiden hintakehitystä, mikä kertoo vahvasti lannoitemarkkinoiden toimimattomuudesta Suomessa. Koska lannoitteet näyttävät Suomessa poikkeavan eurooppalaisesta hintakehityslinjasta, kuristaa se taas maatalojen taloutta tuntuvasti.

Huono sektorinäkyvyys ja puuttuva viestintä ovat uhkia viljasektorille. Maaseudun autioituminen ja nuorten viljelijöiden puuttuminen aiheuttaa kumuloituvia ongelmia. Myös isona uhkana on viljelijöiden henkinen ja fyysinen jaksaminen. Haasteet tilan kannattavuudessa ja hallinnassa lisäävät merkittävästi yrittäjien henkistä kuormitusta. Investointihaasteet, johtuivat ne sitten viljelijän haluttomuudesta tehdä investointeja tai rahoituksen saatavuushaasteista, ovat kehityksen ja kasvun tiellä. Pieni tilakoko ja maatalousmaan saatavuushaasteet koettiin olevan myös kasvun esteenä. Riskinä on niin ikään viljelijän tärkeimmän työkalun, eli peltojen, köyhtyminen ja sen seurauksena peltojen kasvukunnon heikentyminen.

5.3 POLITIIKKA-SWOT

Nykyinen tukijärjestelmä on ollut vahvuus ja se on taannut viljelijälle ennakoitavan tulotason, vaikka nykyisessäkin tukijärjestelmässä on ollut heikkouksia. Kotimainen huoltovarmuus ja vahvan aluepolitiikan myötä tuotantolaitoksia on sijoitettu ympäri koko maata, mikä on sektorin vahvuus. MTK:n rooli tukineuvotteluissa on vahvuus, jonka myötä viljelijöiden näkökulmat pääsevät esille tukineuvotteluissa.

Yksi koko maan kattava tukialue, ja yhtenäinen hehtaarituki voisi olla tulevaisuuden mahdollisuus. Tulevaisuudessa on olennaista ohjata maataloustuet paremmin aktiivitoimenpiteisiin. Poliittinen ilmapiiri on suuren yleisön keskuudessa muuttunut maatalouden kannalta aiempaa myönteisemmäksi, etenkin lisääntyneen omavaraisuus- ja elintarvikkeiden kotimaisuus keskustelun myötä. Hiilensidontatavoitteissa voi olla etenkin peltokasvipuolella monenlaisia mahdollisuuksia. Ilmastomuutoksen valossa uusien jalostusmenetelmien hyödyntäminen voi tuoda keinoja ilmastomuutoksen sopeutumiseen kasvinviljelyssä. Kauppapolitiikka voi olla merkittävä mahdollisuus esimerkiksi uudenlaisten vientimahdollisuuksien myötä.

Heikkouksia ovat mm. lyhyet tukikaudet, jotka hankaloittavat pitkäjänteistä suunnittelua, sekä rajoittavat vaikuttamismahdollisuuksia. Tuotannon rajoitukset kuten esimerkiksi lannoitteiden tai kasvinsuojeluaineiden käytön rajoittaminen, monimutkainen byrokratia ja tukijärjestelmän sekavuus ovat ehdottomia heikkouksia.

Ympäristö- ja ilmastokeskustelun vihertyvä sävy ja maatalouden syyttely muodostavat uhkakuvia maataloudelle. Maa- ja metsätalousministeriön tulee olla vahva toimija, jotta tasapaino säilyy vahvan ympäristöministeriön rinnalla. Tukijärjestelmän sekavuus ja raskas byrokratia aiheuttaa ristiriitoja myös kentällä, ja vaikuttaa viljelijään negatiivisesti monella tavalla. Kiristytvä budjetti sekä kauppapoliittiset haasteet muodostavat koko maataloussektoria koskevia uhkakuvia. Kauppapolitiikka voi olla sekä uhka että mahdollisuus. Suurena poliittisena uhkana on päätöstekijöiden vieraantuminen maataloudesta.

Verotuksen osalta uhkana ovat kiinteistö- ja energiaverotuksen kiristyminen, jotka toteutuessaan heikentäisivät maatalouden kilpailukykyä. Maatalouden toimivuutta ei pidä heikentää maa- ja metsätalousmaan kiinteistöverolla. Samoin yritystulon verotuksen kiristyminen on uhkakuva.

6. NYKYTILAN ARVIOINTI

Tarve peltokasvisektorin tarkemmalle huomioimiselle noussut esiin sekä MTK:n sisällä että Suomen tasolla. Nykyinen kehitys on tukipolitiikan ohjaamana kehittynyt suuntaan, jossa viljatilojen keskimääräinen hehtaarimäärä on jäänyt huomattavasti alhaisemmaksi kotieläintiloihin verrattuna.

Markkinoiden osalta Suomessa tuotetaan viljaa vuosittain selvästi yli kotimaisen tarpeen, joten viljataseemme on jatkuvasti raskas. Tuotetusta viljasta iso volyymi on ns. osoitteetonta viljaa ja joka löytää tiensä pääasiassa rehuraaka-aineeksi. Kauraa lukuun ottamatta säännöllistä vientiä ei ole, joten kaikki muu vienti on lähinnä ylijäämän purkua. Vienti muiden viljojen kohdalla ei ole tasavertainen käyttökohde, jossa optimitilanteessa kotimaan käyttö ja vienti tukisivat toisiaan.

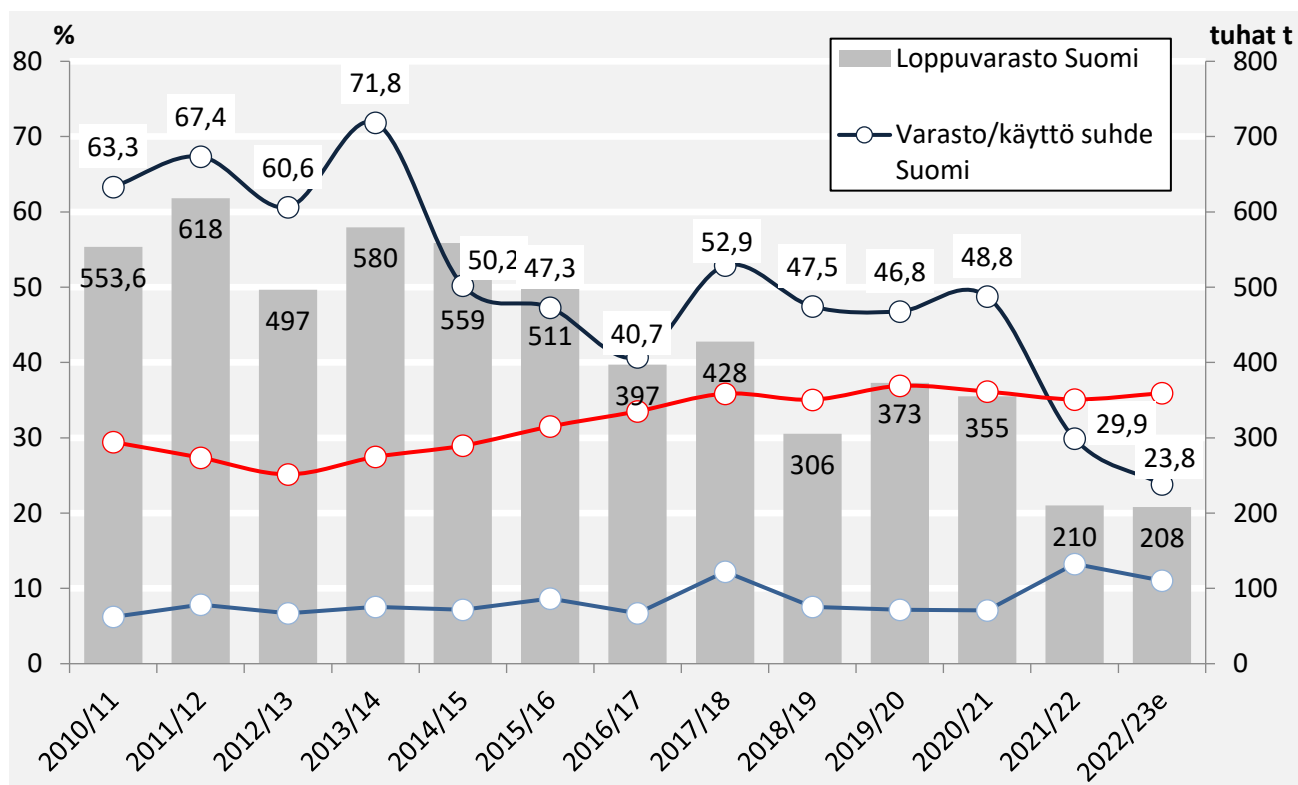
Ylijäämäviennin lisäksi viety kaura on usein myös ylilaausta vientimarkkinoiden tarpeisiin. Suomalainen viljelijä ja viejä saa harvoin yli minimiladun omaavasta tavarasta lisäarvoa viennissä. Toisaalta tämä ylläpitää

suomalaisen viljan hyvää laatukuvaa ja laajentaa laadun kautta viejien markkinavaihtoehtoja. Ongelmana onkin aitojen vientilaatujen puuttuminen, mikä vaikeuttaa lisähinnan saamista vientimarkkinoilta. Lisäksi suomalaisen tuotannon kestävyyttä ei ole toistaiseksi voitu todentaa kansainvälisillä markkinoilla.

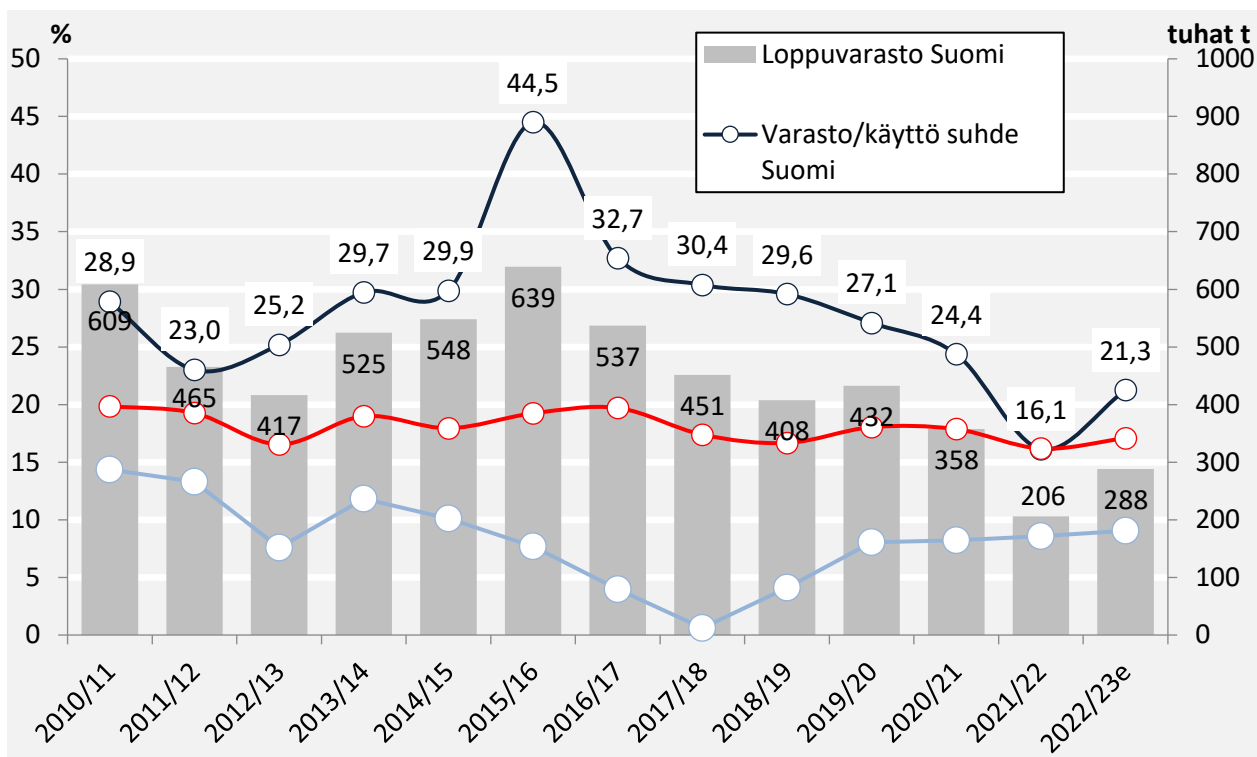
Kotimaisen viljataseen kautta tulee tarkastella varasto/käyttösuhdetta kaikkien viljojen, ja valkuaiskasvien osalta. Taseen saattaminen parempaan balanssiin, auttaisi kotimaan hintoja paremmin seuraamaan maailmalta tulevia hintasignaaleja. Alla olevista kuvista nähdään, että varasto/käyttösuhde EU:ssa on välillä 10 – 20 % vuodesta ja viljasta vaihdellen. Suomessa 20 % tasoon ei olla yletty viimeisen 10 vuoden aikajaksolla kertaakaan. Vehnällä ja ohralla liikutaan noin 30 % tasoilla.

Kauran osalta tilanne korkea varasto/käyttö -suhde ei ole niin ongelmallinen kuin vehnän ja ohran kohdalla, joilla säännöllistä vientiä ei ole eikä ole myöskään laadullista etulyöntiasemaa. Jotta hintataso vastaisi paremmin eurooppalaista hintatasoa, niin tulisi tällöin ohran ja vehnän tuotanto olla mahdollisimman lähellä kotimaan kysyntää. Vehnää ja ohraa ei ole kannattava tuottaa vientiin lähtökohtaisesti, ainakaan ilman vientisopimusta.

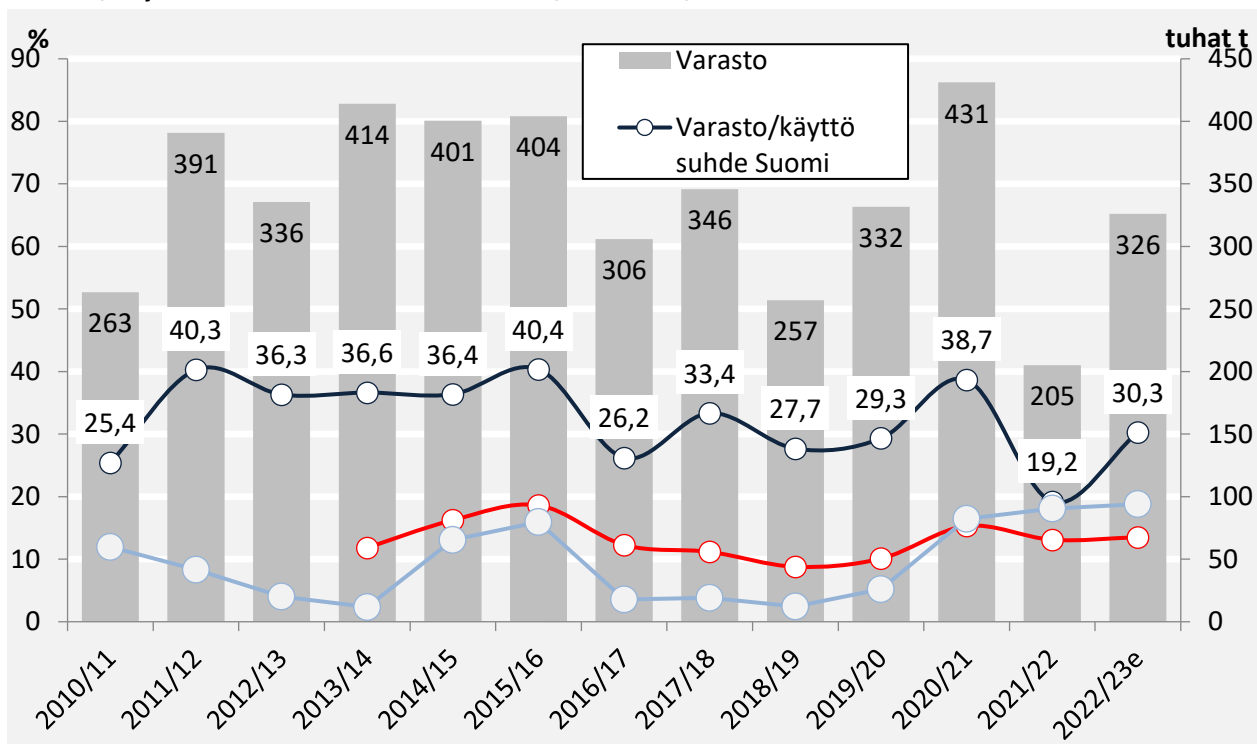
Varasto/käyttö -suhde vehnällä vuosina 2011/12 – 2020/21e.

Varasto/käyttö -suhde ohralla vuosina 2008/09 – 2020/21e.

Varasto/käyttö -suhde kauralla vuosina 2011/12 – 2020/21e.

Öljykasvien viljely on ollut Suomessa viime vuosina suurten haasteiden edessä ja sen viljelyn edistämisessä on epäonnistuttu monesta eri syystä. Laajassa käytössä olleiden peittäusaineiden kieltö EU:ssa ja suuret tuholaispaineet ovat luoneet epävarmuutta ja vähentäneet viljelyhalukkuutta, mikä on johtanut viljelypinta-alojen merkittävään laskuun. Öljykasvien satotaso ei myöskään ole kehittynyt toivotulla tavalla.

Kotimaisessa valkuaistuotannossa öljykasvien lisäksi härkäpavulla ja herneellä on tärkeä ja kasvava rooli. Vaikka valkuaiskasvien viljely on onnistuneesti lisääntynyt, niin kotieläintuotannossa käytettävästä rehun valkuaistäydennyksestä edelleen yli 80 % tuodaan ja alle 20 % tuotetaan Suomessa. Pääosa täydennysvalkuaisen tuonnista on rypsi- tai rapsirouheen tuontia.

7. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

SWOT -analyysin pohjalta on tehty päätelmiä, miten peltokasvisektorin vahvuuksia edelleen vahvistetaan, miten heikkouksia kehitetään, miten tulevaisuuden mahdollisuudet hyödynnetään ja miten uhat vältetään. Seuraavissa alakappaleissa on kirjattu strategian keskeiset tavoitteet, ja niiden alle konkreettiset toimenpiteet sekä seurannan mittarit. Mittarit on myös laadittu yhdessä MTK:n peltokasvialiokunnan kanssa.

7.1 Tasapainoinen viljatase

Suomen viljataseen tasapainottaminen tarkoittaa viljojen kokonaisvarasto/käyttö -suhteen laskemista 25 %:iin, mikä vastaa 3 kuukauden varastotason kotimaan käyttöön nähden. Keinot taseen tasapainottamiseen ovat käytännössä viljan tuotannon vähentäminen ja viennin kasvattaminen.

Ei sopimuksetonta viljaa

Viljan tuotantoa pitäisi ohjata sopimusten avulla, jotta ylituotantoa ei pääse syntymään ja raskasta viljatasetta voidaan keventää. Satunnaiset erät satunnaiseen hintaan hajauttavat viljan tuotantorakennetta ja heikentävät etenkin ammattimaisimpien tuottajien suhteellista asemaa sektorin sisällä. Lisäksi vilja-alalla olisi pyrittävä ottamaan käyttöön sertifiointi- tai laatu järjestelmä, jonka avulla voidaan todentaa tuotannon kestävyys ja sitä kautta luomaan lisäarvoa.

Keskeisenä tavoitteena on kotimaan varasto/käyttö -suhteen sopeuttaminen vehnällä 20 %:iin sekä ohralla 30 %:iin vuoteen 2040 mennessä. Vilja-ala supistuu tavanomaisen tuotannon kohdalla reiluun 700 000 hehtaariin, joka on kotimaan kysyntään nähden kestävällä tasolla. Satotason noston kautta viljantuotannosta vapautuu alaa muuhun pellonkäyttöön. Tällöin vehnän, ohran ja rukiin tuotanto riittää kotimaan käyttöön.

Vehnäala vähenee siten, ettei ylijäämävientiä ole, vaan vehnä kilpailee kotimaan kysynnän ja viennin kanssa. Ohra on jatkossakin viljanviljelyn elintärkeä peruskasvi ja rehuvilja, minkä vuoksi ohran varasto/käyttö -suhde

pidetään korkeammalla kuin vehnällä. Jos viljanvienti saadaan aktiiviseksi osaksi viljelijöiden viljely- ja markkinointisuunnitelmaan, niin vilja-alaa voidaan kuitenkin nostaa vientikysynnän määrän verran.

EU:n Pellolta pöytään -strategiassa luomulle on kirjattu tavoitteeksi 25 % kokonaispeltoalasta vuoteen 2030 mennessä. Suomen osalta luomutuotannon nostaminen 20 %:iin peltoalasta on ollut tavoitteena jo vuodelle 2020. Strategiassa kokonaispeltoalasta luomuala on kuitenkin arvioitu maltillisesti 20 %:iin vuoteen 2040 mennessä luomutuotteiden kasvavan kysynnän mukaisesti, mikä tarkoittaisi noin 400 000 hehtaaria.

Luomualasta 15 % on viljoilla, joista luomukaura on ylivoimaisesti suurin. Luomuviljoista vientipotentiaalia on ainoastaan luomukauralla. Muiden luomuviljojen tuotanto vastaa kotimaan kulutusta. Valkuais- ja öljykasvien tuotanto kasvaa viljoja enemmän. Sopimustuotannolla pyritään ohjaamaan samoin luomuviljan tuotantoa kysyntää kohti.

Toimenpiteet:

- Vahvistetaan sopimustuotantoa tiivistämällä yhteistyötä MTK:n, kotimaisten sekä ulkomaisten toimijoiden välillä.
- Edistetään kestävästä viljantuotannosta ja laatusertifikaattien kehittämistä peltokasvisektorille (esim. SAI/FSA)
- Järjestetään markkinakoulutusta, jossa painopisteenä viljatase- ja laatuopetus.
- Vaikuttaminen kotimaiseen lajikejalostukseen, jalostusohjelmiin ja geeniteknologian hyödyntäminen.
- Tehdään yhteistyötä koko viljasektorin kanssa, jotta saadaan täsmällisempää maatilatietoa viljataseeseen → sato- ja varastomäärät sekä maatilakäyttö.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä MTK:n muiden sektoreiden, kaupallisten ja teollisten toimijoiden, Vilja-alan yhteistyöryhmän VYR:n ja Luonnonvarakeskuksen kanssa.

Viennin vahvistaminen

Kauran asema vientiviljanamme vahvistuu edelleen, koska suomalainen laatu on kilpailukykyinen vientimarkkinoilla. Viennin osalta on iskettävä entistä tiukemmin lisäarvomarkkinoihin. Strategiassa kaura-ala pysyy suunnilleen ennallaan, mutta satokehityksen myötä kauraa viedään enemmän. Tavoite on kasvattaa ensisijaisesti kauran vientiä 500.000 tonniin vuoteen 2030 mennessä ja 600.000 tonnin 2040 mennessä.

Toimenpiteet:

- Edistetään vientiä kehittämällä vientisopimuksia ja laatimalla vientilaadut ja lajikkeet kauralle ja muille viljoille yhdessä kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden kanssa.

- Hankitaan markkinainformaatiota ja analyysyjä, joiden kautta edistetään uusien vientimarkkinoiden ja vientikanavien avaamista ja markkinaosaamista.
- Viljelijäyhteenliittyminen, kuten esimerkiksi tuottajaorganisaatiot, viennin kasvattaminen ja markkinatietoisuuden lisääminen koulutuksella ja markkinakartoituksella.
- Korkeatasoisen kauratutkimuksen tukeminen sekä tutkimustiedon jalkauttaminen ja parempi hyödyntäminen markkinoinnissa.
- Edistetään vientilogistiikkaa. Yhden tai useamman vientisataman kunnostaminen sellaiseksi, että valtameriluokan rahtilaivojen lastaus täyteen onnistuu tehokkaasti. Lastaus ympärivuorokautiseksi myös viikonloppuna normaaliksi toiminnaksi.
- Väylämaksujen poistaminen viljanvienniltä täysimääräisesti.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä kaupallisten ja teollisten toimijoiden, Vilja-alan yhteistyöryhmän VYR:n ja sekä viljelijäyhteenliittymien kanssa.

”Cash Crops” (rahakasvit) aktiiviseksi osaksi viljelykiertoa

Osa vilja-alasta siirtyy muihin kasveihin, kuten öljy- ja valkuaiskasvien viljelyyn. Öljy- ja valkuaiskasviala nousee yhteensä 300 000 hehtaariin vuoteen 2040 mennessä, millä päästään noin 70 % valkuaisomavaraisuuteen. Alan kasvu on selkeästi voimakkaampaa valkuaiskasveilla kuin öljykasveilla. Lisäksi lisätään viljelyyn muita keskimääräisesti kannattavampia kasveja, kuten kuminaa, öljyhamppua ja -pellavaa ja lääkekasveja. Viljelijän tuleekin seurata markkinoita ja hakea aktiivisesti tilalle parhaiten kannattavia kasveja.

Uusien lajikkeiden ja sertifioidun siemenen käyttö edesauttaa satokehityksessä, minkä vuoksi tarvitaan lisää siementuotantoa niin tavanomaisessa tuotannossa kuin luomutuotannossa. Siementuotannolla on erittäin tiukat tuotantovaatimukset, mutta tuotanto on ollut keskimäärin tavanomaista viljelyä kannattavampaa. Lisäksi gluteenittoman myllykauran tuotanto voi tarjota osalle viljelijöistä lisätuloja. Samoin mahdollisuuksia parempaan kannattavuuteen tuovat entsyymiohran viljely mallasteollisuudelle.

Toimenpiteet:

- Vahvistetaan sopimustuotantoa tiivistämällä yhteistyötä sekä MTK:n että kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden välillä, jotta saadaan kannustavaa sopimustuotantoa öljy- ja valkuaiskasveille.
- Ollaan mukana aktiivisesti EU:n valkuaiskasvistrategian toteuttamisessa.
- Vahvistetaan öljy- ja valkuaiskasviosaamista ja tuotantoa perustamalla oma asiantuntijaverkosto (vrt. Ruotsin malli).
- Tehdään tutkimusta ja markkinointia alan toimijoiden kanssa valkuaiskasvien mukaan ottamiseksi aktiivisesti viljelykiertoon. Tutkimustiedon ja neuvonnan viestien parempi jalkauttaminen.

- Hyödynnetään monipuolista viljelykiertoa edistämällä myös nurmen kaupallistamista → Biokaasu, hiilisertifikaatit, vienti.
- Ollaan edesauttamassa lajikejalostustyötä herneelle ja härkävavulle. Syysrypsille ja monitahoiselle ohralle jalostusohjelma
- Viljojen valkuaistasojen nostaminen kasvinlajikejalostuksen keinoin, etenkin syysmuotoiset viljat.
- Siementuotannon edistäminen ja tuotantovaatimusten päivittäminen.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä kaupallisten ja teollisten toimijoiden, Vilja-alan yhteistyöryhmän VYR:n ja sekä tutkimuksen ja neuvonnan kanssa.

Tuotantopanosmarkkinoiden kilpailun lisääminen

Lannoitemarkkinat ovat liian keskittyneet Suomessa, jonka vuoksi lannoitemarkkinoiden kilpailua on lisättävä. Markkinoiden muutokset ovat nopeita, mutta maailmalla tapahtuvien muutosten vaikutusten välittyminen Suomen lannoitemarkkinoille ei ole suoraviivaista. Lannoitemarkkinoista ja niiden toiminnasta on samoin tarjolla rajallinen määrä tietoa. Hintojen ja niihin vaikuttavien tekijöiden muutosten hahmottamista helpottaa systemaattinen seuranta.

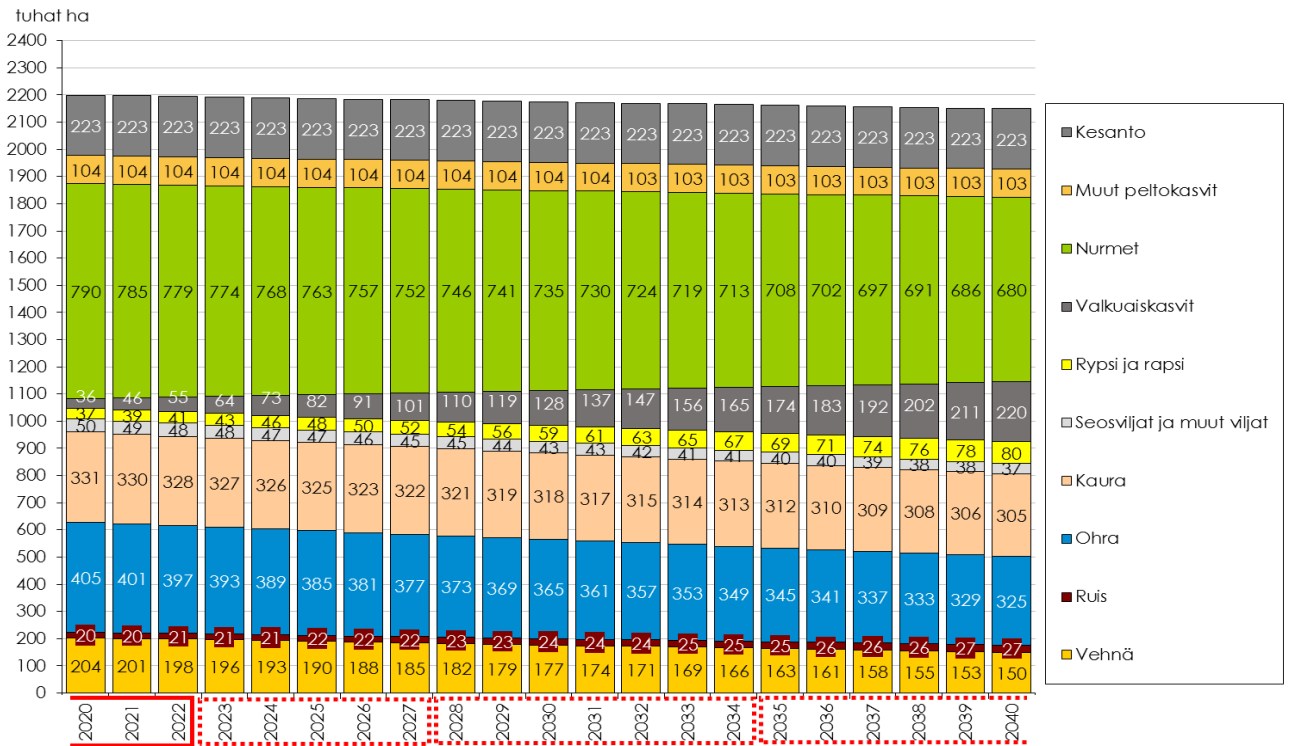
Samoin kasvinsuojeluaineiden kohdalla markkinat ovat kapeat ja meille tarpeellisia aineita ei ole otettu hyväksyntäprosessiin mukaan. Öljykasveilla ja erikoiskasveilla puutteellinen kasvinsuojeluainevalikoima heikentää viljelyvarmuutta ja siten heikentää myös viljelijöiden kiinnostusta erikoiskasvien viljelyyn.

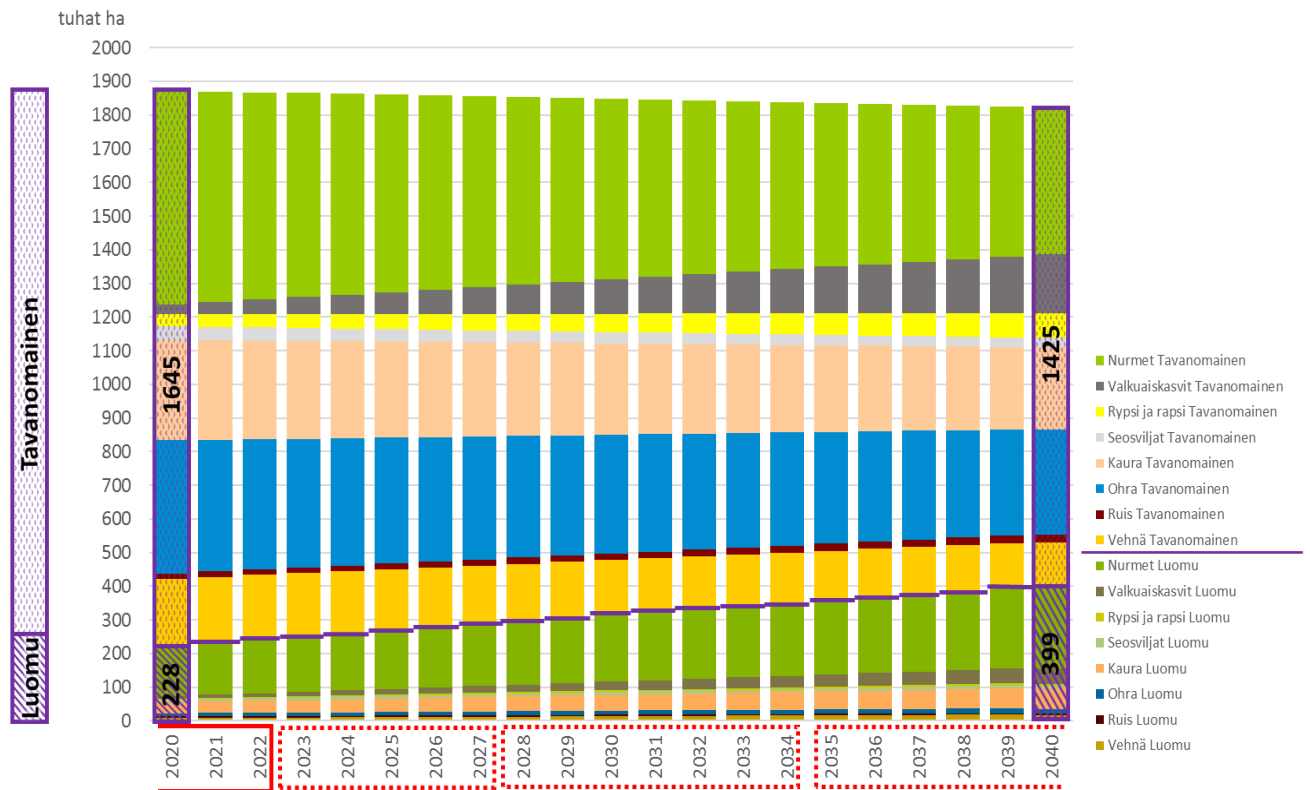
Toimenpiteet:

- Edistetään uusien lannoitevalmisteiden, mm. kierrätyslannoitteet tuloa markkinoille, samalla lannoitteiden puhtaus- ja laatuvaatimukset huomioiden.
- Ollaan aktiivisesti EU:n tasolla tehoaineiden uudelleenhyväksymisvaiheessa tuomalla esiin tehoaineiden merkitys kasvintuotannollemme. Haetaan tarvittaessa hätälupia kasvinsuojeluun.
- Toimitaan aktiivisesti, jotta yritykset rekisteröivät valmisteita Suomeen. Haetaan tarvittaessa ”minor use” -lupia, markkinoilla olevien valmisteiden käyttökohteiden laajentamiseksi.
- Osallistutaan Pohjoismaisten yhteisiin jäämäkoehankkeisiin, jotta markkinoille saadaan rekisteröityä valmisteita kasvinsuojeluun nopeammin ja varmemmin.
- Tehdään työtä kilpailua rajoittavien säädösten poistaminen.
- Lannoitemarkkinoiden markkina- ja hintaseurannan kehittäminen.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä alan toimijoiden sekä tutkimuksen kanssa.

Pellonkäyttöennuste sekä luomun ja tavanomaisen tuotannon pellonkäyttöennusteet vuosina 2020–2040

7.2 Yhtenäinen ja tehokas ”viljelijäketju”

Viljelijäketjun kehittyminen on välttämätöntä, jotta peltokasvisektorille syntyy kestävä kilpailukykyä ja erityisosaamista. Erityisesti järjestäytyminen järjestö- ja ruohonjuuritasolla sekä markkina- ja talousosaamisen kehittäminen ovat keskeisissä rooleissa, jotta peltokasvisectori voi tulevaisuudessa tehostua ja yhtenäistyä.

Viljelijäyhteenliittymät viljakaupan edelläkävijöitä

Yksittäinen kasvinviljelytila on liian pieni vastinpari sadon ostaville yrityksille. Saadakseen neuvotteluvoimaa ja parempia kauppaehtoja viljelijöillä ei ole muuta vaihtoehtoa, kun järjestäytyä erilaisiin yhteenliittymiin. Järjestäytyminen viljelijäyhteenliittymiin tuo mittakaavaetuja ja markkinaosaamista.

Toimenpiteet

- Tehostetaan edunvalvontaa MTK:n valiokuntatyön kautta kotimaassa ja EU/KV-tasolla. Vahvistetaan toimihenkilöiden verkostoitumista.
- Koko suomalaisen maataloustuotannon tiedon lisääminen siitä, että korkeampi viljan hintataso on peruste sille, että koko suomalainen maataloustuotanto muuttuu kannattavammaksi.

- Viljelijäyhteistyön edistäminen. Viljelijäyhteenliittymien tiiviimpi osallistaminen tuottajajärjestön edunvalvontatyöhön.
- Tuottajaorganisaatioiden perustamisen edistäminen viljelijäyhteistyön lisäämiseksi mm. TUOTTO-hanke ja tiedottamisen kautta.
- Viljelijäyhteenliittymien tuotantopanosten ostamisen ja tuonnin lisääminen
- Vienti- ja markkinaosaamiskoulutusta viljelijäliittymien vetäjille ja aktiivisille jäsenille. Tarjotaan koulutusta myös MTK:n alueellisille valiokunnille. Vastataan näin kauttaaltaan lisääntyvään markkinatiedon tarpeeseen.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä ja alueellisten peltokasvaliokuntien ja viljelijäyhteenliittymien kanssa.

Teknologialla uutta tehoa

Teknologinen kehitys on määrävä tekijä maatalouden tulevaisuuden rakennekehityksessä. Maatalouden ja maatalousteknologian kehitys on nopeaa ja luo tulevaisuudessa valtavasti uusia mahdollisuuksia. Innovaatiot, digitalisaatio ja teknologinen kehitys tuovat kasvua.

- Digityökalujen edistäminen, (Data Space Finland). Parhaat työkalut ja käytännöt levitetään kaikille jäsentilojen hyödynnettäväksi.
- Valokuituverkko maaseuduntaajamiin ja kattava 4G/5G verkko maaseudulle, maatilojen käyttöön.
- Maatalouden automatisoinnin tukeminen neuvonnan ja tutkimuksen avulla.
- Täsmäviljely, RTK -signaalin mukaan ottaminen MTK:n jäsenetuna. Kehitetään edelleen menetelmiä ja osaamista.
- Uudet viljelyteknilliset ratkaisujen hyödyntäminen, kuten tekoäly ja robotiikka.
- EU:n käytännesäännöt maataloutta koskevien tietojen jakamista sopimuksen nojalla.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä kaupallisten ja teollisten toimijoiden, Vilja-alan yhteistyöryhmän VYR:n ja tutkimuksen kanssa.

Viljelijästä yrittäjäksi

Vaikka viljelijäksi voi syntyä, niin maatalousyrittäjäksi opitaan. Maatalousyrittäminen perustuu määrätietoiseen ja suunnitelmalliseen johtamiseen. Maatalousyrittäjän on ymmärrettävä, miten maataloustuote- ja panosmarkkinat toimivat. Hänen on alati kyettävä kehittämään yritystoimintaa. Markkinaohjautuvuuden kasvaessa ja kilpailun kovetessa maatalousyrittäjän on hankittava lisää liikkeenjohto-osaamista ja parannettava päätöksentekokykyään.

- Talous- ja johtamiskoulutusta lisättävä maatalouskoulutukseen.
- Järjestetään maatalousyrittäjille kehitetty ja suunnattua johtamiskoulutusta
- Neuvonnan parempi hyödyntäminen

- Tuottajajärjestöltä tukea jaksamiseen
- Varmistetaan, että maatalouskoulutuksessa löytyy tarpeeksi resursseja.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä MTK:n koulutuksen ja tutkimuksen kanssa.

7.3 Tasapuolisempaa ja neutraalimpaa elinkeinopolitiikka

Maatalouspolitiikan edessä on suuria globaalisia haasteita. Sen täytyy edistää tuottavuuden kestäväää kasvua, ja tätä varten esimerkiksi julkiset investoinnit on kohdistettava tutkimus- ja kehitystoimintaan ja infrastruktuurin kehittämiseen. Ilmastonmuutoksen hillintä ja politiikan vihertyminen luovat väistämättä painetta maatalouden ympäristökuormitusta vähentäviin toimenpiteisiin. Tukipolitiikan ja markkinoiden yhteen saattaminen siten, että suuremmilta häiriöiltä vältyttäisiin, on oltava uudistuksien päämäärä. Tulevaisuudessa markkinatulot tulevat olemaan tukipolitiikkaa tärkeämpi tulonlähde.

Sijainnista ja tuotantosunnasta riippumaton tukijärjestelmä

Osittain aiemman tukijärjestelmän seurauksena kotieläintilojen peltopinta-alat ovat kasvaneet kasvinviljelytiloja nopeammin tilastoihin viitaten. Tasapuolinen tuki edistää tilojen välistä viljakauppaa, yhteistyötä ja lisää ravinteiden palautumista kasvinviljelytiloille lannanluovutus sopimuksina. Tarvitaan yhtenäiset hehtaarituet tilan sijainnista riippumatta. Lupauksista huolimatta byrokratian vähentämisessä ei myöskään ole onnistuttu, vaan se on näyttänyt kääntyneen enemmänkin paperisodan lisääntymiseksi.

Toimenpiteet:

- EU:n ja kansallista tukipolitiikkaa uudistaessa turvataan riittävät kannustimet
- Edistetään uusien jalostusmenetelmien jalkauttamista EU-alueelle.
- Nurmien eri käyttömuodot peltokasvisektorin käytettävissä ilman korjuuvelvoitetta.
- Aktiiviviljelijän määritelmänä sivuelinkeinot sallittava, aktiivitalalle myyntikasvin sopimustuotantoa. Myös ympäristökorvaukseen/viherryttämiseen liittyvät useampivuotiset sopimukset ovat sopimustuotantoa.
- Tehdään työtä byrokratian vähentämiseksi.

Lisää huoltovarmuutta

Peltokasvis sektori on ollut pitkään huolissaan kotimaisen kasvivalvauksen saatavuudesta. Viljelijöiden tuottamista raaka-aineista koko ketju kuitenkin ponnistaa, joten viljelijöiden roolia osana huoltovarmuutta on kehitettävä ja edistettävä. Kuluttajat olisivat samoin valmiit ottamaan kotimaista

alkuperää olevia kasviproteiinituotteita osaksi ruokavalioitaan. Tuotantoon sidotut tuet edesauttavat alituotantokasvien viljelyä ja lisäävät kasvipeitteisyysvaatimusta.

Toimenpiteet:

- Tehdään edunvalvontatyötä turvataksaan tuotantoon sidotun tuen mahdollisuus valkuais- ja öljykasveille.
- Kotimaisten valkuaiskasvien mukaan ottaminen varmuusvarastointiin.
- Vaaditaan myös tuottajaorganisaatioille mahdollisuutta huoltovarmuusvarastointiin.
- Alituotantokasvien jalostusohjelmien tukeminen.

Toimenpiteet toteutetaan yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen, kasvinjalostajien ja neuvonnan kanssa.

Neutraalimpaa ympäristö ja ilmastopolitiikka

Hiilineutraaliin peltokasviviljelyyn voidaan päästä ilman tuotannonrajoituksia. Hyvin hoidettu pelto, hyvät keskisadot ja korkeat tuotokset sitovat ravinteita ja hiiltä erinomaisesti. Tämä myös korreloi hyvän taloudellisen tuloksen kanssa. Nurmituotanto tulee samoin jatkossa olla aktiivisesti osana peltokasvisektoria. Nurmelle on löydettävä kannattavuutta nostavia käyttömahdollisuuksia. Nurmituotanto sopii hyvin myös niille pelloillemme, joilla muiden viljelykasvien viljely ei onnistuisi tai se olisi heikkotuottoista. Ilmaston muuttuessa nurmien kyky sitoa hiiltä ja parantaa maan rakennetta nousee entistä tärkeämmäksi.

Uusien kasvinjalostusmenetelmien merkitys kasvaa, kun toimeenpannaan Vihreän kehityksen (Green Deal) -ohjelmaa, jossa otetaan voimakkaasti kantaa kasvinsuojeluaineiden ja lannoitteiden vähentämiseksi. Kasvien terveysongelmat ovat joka tapauksessa kasvamassa. Uudet jalostustekniikat ovat tärkeä väline vastaamaan näihin haasteisiin.

Toimenpiteet:

- Edistetään kaupallista hiilensidontaa ja biotaloutta viljelijälähtöisesti. MTK kehittää yhdessä ruokaketjun kanssa helppokäyttöisen hiililaskuri.
- Edistetään monipuolista viljelykiertoa markkinavetoisesti.
- Kemiallinen lopettaminen ja kyntö on sallittava.
- Tuetaan biokaasun valmistusta. Edistetään viherpelletin valmistusta.

Veropolitiikka turvaamaan kannattavuuskriisissä olevaa maataloutta

Vaikeassa kannattavuus- ja kustannuskriisissä painivan maatalouden toimivuutta ei pidä heikentää verotuksella millään tavoin. Vallitsevassa tilanteessa tulee hyödyntää sekä ottaa kaikki verotuksen joustot käyttöön.

Toimenpiteet:

- Tasavaraukselle ei enimmäismäärää
- Energiaveron palautus myös kaasulle.
- Kiinteistövero ei maa- ja metsätalousmaalle.
- Yritystulon verotusta on kevennettävä ja yrittäjävähennystä nostettava.